شەرقىي تۈركىستان ئاۋازى

ئاپرېل
1979
1-سان

كەزلىنە بىر گۇرۇھ شەرقىي
تۈركىستانلىق ۋەتەن-
داشلار ھىممىتى بىلەن
چىقماقتا.

ھەر ئايدا بىر قېتىم چىقىدىغان خەلقئارا ۋەتەنداشلار گېزىتى.

جۇمھۇرىيىتى» دەپ شەرقىي تۈر-
كىستان خەلقىنىڭ بۈگۈنكى خىتاي-
لارغا قارشى ئۇرۇش قوزغىغان سىللىي
ئازاتلىق كۆرەشلىرى مانا مۇشۇ
بۈيۈك مىللىي ئازاتلىق كۆرەشلىرى-
نىڭ مۇقەررەر داۋامىدۇر.

شەرقىي تۈركىستان
بىزنىڭ مۇقەددەس زېمىنىمىز،
بىزنىڭ بەخت ۋە ئەڭ ئەڭگۈ
ئۆچمەس ئەۋلادىمىز. بىز ئۇنى
قەدىرلەيلى، بىر دەقىقىمۇ يا-
دىمىزدىن چىقارمايلى. ئۇنىڭ
ئەركىن، ئازات ھەم تولۇق مۇس-
تەقىللىقى يولىدا خىتاي مۇستەم-
لىكىچىلىرىگە قارشى ئاداققىچە
جەڭ قىلايلى!

كىرىشمە سۆز

بىز ياشاۋاتقان كۈزرەدىكى زېمىنىمىزنىڭ شۇ كۈنلەردىكى ئەڭ ئۇلۇغ ھەم بۈيۈك بىر مەسىلىسى جاھان خەلقلىرىنىڭ ئۆزئارا تىنچلىق ھەل قىلىش يوللىرىنى ھەققانىي كۆرسىتىش مەسىلىسىدۇر. چۈنكى بۇ كۆرسىتىش مىللەتلەرئارا ئىناقلىق، دوستلۇق - ئىتتىپاقلىق، كىشىلەر ئارىسىدا ئىنساپ ۋە چىن بۇرادەرچىلىك رىشتىسى بولۇشى ئىسلامىيەتتە ئەمەسمىدۇر. دۆلەتلەر ئارا سۈلھ ۋە رۇبى جەمئىيەت داۋام قىلىپ كەلگەن ئۇرۇش - تالاشلار، تەكرار - تەكرار يۈز بەرگەن مۇدھىش خانىۋەيرانچىلىقلار مۇشۇ مەسىلىنىڭ شۇ كۈنگىچە توغرا ھەل بولماي كېلىۋاتقانلىقىنىڭ نەتىجىسىدۇر.

ھەممىمىز ياخشى بىلىمىز، ھەر بىر خەلقنىڭ ئۆزىگە چۇشلۇق ئانا ۋەتىنى بار. ئۇ شۇ خەلقنىڭ مىللىي زېمىنى قانۇنى ھاساۋىتى ۋە جۇغراپىيىلىك گۈزەل ئاباد ئىلكىدە، شانلىق تارىخى، ساپ مىللىي مەدەنىيىتى بار. ھەر بىر خەلقنىڭ مىللىي تەقدىرى دېگەنىمىز - مانا مۇشۇ ئۆزى ياشاپ ۋە جۇغراپىيىلىك ئۆزگەن ئەنە شۇنى مىراسلىرىغا ئۆزى ئىگە بولۇپ ئۇنى ئۆزى خالىغىنىچە تەرەققىي قىلدۇرۇش دېگەن سۆز. بۇ ئۇلۇغ يولۇلىشىدە ھېچكىم ھېچ نەرسىنى تارتىۋالالمايدىغان كېرەك. ئۇ ئۆز ئەۋلادلىرى ھېچ بىر كۈچ تەسىر بولمايدىغان دۇنياۋى خەۋپتىن ئۆزگە تايانمايدۇ.

مۇشۇ بۈيۈك دۇنياۋى يۈكسەلىش ساپ مىللىي ھەرىكەت ۋە چىن ئىنسانىي كۆرەشنىڭ نەتىجىسى بىز شەرقىي تۈركىستانلىق ئۇيغۇرلارمۇ غايەت بۈيۈك جاسارەت كۆرسىتىپ كەلمەكتىمىز.

چۈنكى بىز شۇ كۈنگىچە خىتاي مۇستەملىكىچىلىرىنىڭ زۇلۇم يەنجىسى ئاستىدا ئۆز تەغدىرىمىزنى ئۆز قولىمىزغا ئالالماي كېلىۋاتقان خەلقلەرنىڭ بىرىسىمىز. بىز ئۇزۇن شۇ بىر ئاچچىق ھەقىقەتنى ناھايىتى ياخشى بىلىمىزكى، خىتاي مۇستەملىكىچىلىرى بىزگە مىللىي ئەركىنلىك بېرىپ تۇرسۇن، ھېچقاچان ئادەمدەك بىر مۇختارىيەت، ئەركىنلىك بەرگەن ھەم ئۇنى مۇنداق كېيىنمۇ بەرمەيدۇ. بىز بۇ چۈشەنچىگە خەلىمنى بويان ئۇنىڭغا بولسا قانۇنىي مامىلىكە ئەسىرلەر بولسۇنكى، يەنە ئۆزىنىڭ جۇدالىق ۋە دىللىرىغا ئىشىنكىنىڭ ئوتتۇز يىللىق تارىخىمىز داۋرۇلغان مۇدھىش ئاپەتلەر نەتىجىسى ئۇ ئىككى رۇبى كەلگەن خائىنلىقلىرىمىزنى بۇ كۈنكى قانلىق ئېچىنىش تۇرۇپ ئەسلىمىز ۋە بۇ خائىنلىقلىرىمىز تۈپەيلى ئابۇد بولغان قۇربانلىرىمىزنىڭ قەۋرىسى بېشىدا بېشىمىزنى ئېگىپ تۇرۇپ كەچۈرۈم سورايمىز.

بۇ بىزنىڭ ئاخىرقى قەسىمىمىز. قەسەمنىڭ شەنى كۆرەش، دېمەك، بىز ئەندى خىتاي مۇستەملىكىچىلىرىگە قارشى ئېلىپ كۆرەش قىلىمىز. بۇ كۆرەشنى ھازىر جانىجان ۋەتىنىمىزدە قەھرىمان ئانا-ئوغۇللىرى داۋام قىلماقتا. ھەر بىر چەت ئەللەردىكى ۋەتەنداشلىرىمىز ئىچىدە ئۇنىڭ بارغانسېرى ئالغۇچىسى، خەلقئارا كەڭ ئۇيغۇر ھەرىكىتىگە ئايلانماقتا. قولىمىزدىكى «شەرقىي تۈركىستان ئاۋازى» ئەنە شۇ خەلقئارا كۆرەشنىڭ ئۈنى.

بىز چەتئەللەردىكى ئۇيغۇر ۋەتەنپەرۋەرلىرى بۇ تۇغنى ھەرگىز قولىمىزدىن چۈشۈرمەيمىز. بىزنىڭ ئىشانىمىز ھەقىقىي ئەركىن، ئازات، مۇستەقىل بولۇش.

بۇ پاك ئىنسانىي غايىمىزدىن ئەمەس ئۇيغۇر يولى! بىز بىر قېتىم ھەرگىزمۇ توختىمايمىز، «شەرقىي تۈركىستان ئاۋازى» مۇشۇ ئۇلۇغ كۆرەشنىڭ مەڭگۈ ئۆچمەس ئاۋازى بولۇپ قالىدۇ دەپ ئىشىنىمىز.

شەرقىي تۈركىستان بىزنىڭ ۋەتىنىمىز

ئەدىمى تۈركىي ۋە ئەرەب تارىخلىرىدا تۈركىستان، ئىران تارىخلىرىدا تۇران، ھىندى ۋە ئەنگلىس مەنبەلىرىدە چىنى تۈركىستان، خىتاي تارىخلىرىدا غەربىي ياكى شىنجاڭ (يېڭى يەر) دەپ ئاتىلىپ كەلگەن بۇ گۈزەل شەرقىي تۈركىستان ھەم ئەزەلدىن ئازىيانىڭ قاق ئوتتۇرىسىدا جايلاشقان. بۇ دىيارنىڭ ئومومىي يەر مەيدانى بىر مىليون يەتتە يۈز مىڭ [illegible] ئارىسى بىلەن

قازاقىستان، شىمالدا مانغولىستان، شەرقتە خىتاي، جەنۇبتا ھىندىستان، تىبەت ۋە ئافغانىستان بىلەن چېگرىلىنىدۇ. ئاساسىي ئاھالىسى ئۇيغۇر، قازاق، قىرغىز، ئۆزبەك، تاتارلاردىن ئىبارەت بولۇپ، يىگىرمە بىر مىليون تۈركىي خەلقلەر بار. بۇلاردىن باشقا 150 مىڭغا يېقىن مانجۇ، 50 مىڭدىن ئوشۇق تۇڭگان ۋە باشقا خەلقلەر بىللە ياشايدۇ. بۇ خەلقلەر 12 مەمۇرىي ۋىلايەت، 83 ناھىيە، 600 دىن ئوشۇق داۋانغا

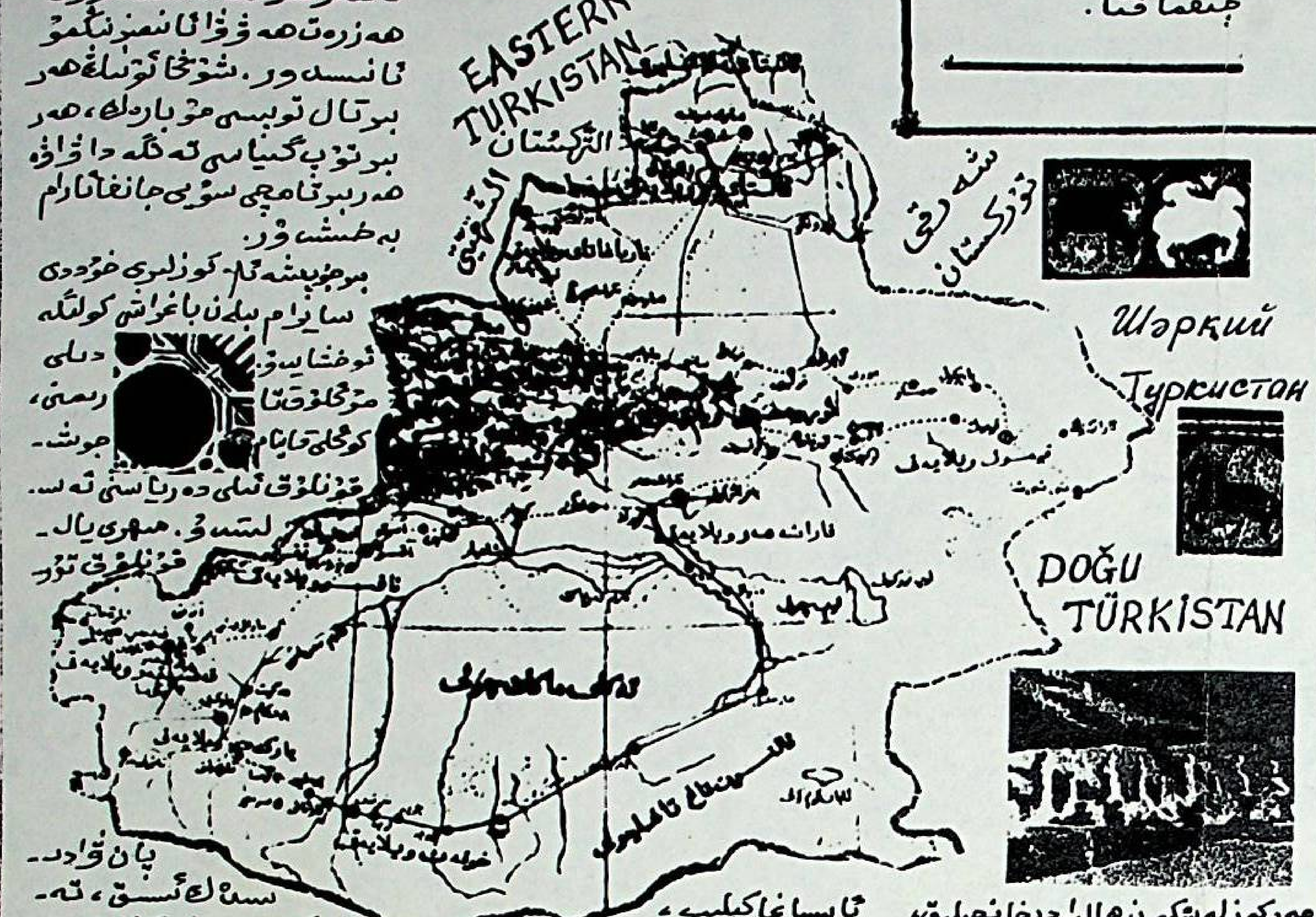

مەركەزلەشكەن ھالدا دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە سودا - سانائەت ئىشلىرى بىلەن شۇغۇللىنىپ كەلمەكتە.

شەرقىي تۈركىستان دۇنيا بويىچە ئەڭ مول ۋە ئېسىل قېزىلما بايلىقلارغا ئىگە بىر دىيار. ئۇنىڭ نېفىت ھازىرقى مۆلچەر بويىچە ئىستىقبالدا دۇنيادا ئىككىنچى ئورۇندا تۇرىدۇ. ئۇران، ۋولفرام، ئالتۇن، ئالماس، كۆمۈر، كۆمۈرزار ياسلىرىمۇ ناھايىتى كۆپ، يېرى مۇنبەت، ئاشلىقنىڭ بارلىق تۈرلىرى تېرىلىدۇ. باغۋەن كەڭدۇر، قىچا كېپەن ھەدەپ ۋە سانائەت ئۆسۈملىكلىرى ھەم كۆپ ئۆستۈرۈلىدۇ. شەرقىي تۈركىستان باغۋەنچىلىكتە دۇنيا بويىچە ئەڭ تەرەققىي قىلغان ئەللەردىن بىرى دېيىشكە ئەرزىيدۇ.

شەرقىي تۈركىستان تۈركلىرىنىڭ ئەڭ قەدىمى ۋە جەڭچى ئۇيغۇرلاردۇر. ياۋروپالىقلار «ھون»، «كۆكتۈرك»، خىتايلار «شۇكتۇ» دېگەنلەرى ئاساسەن مۇشۇ خەلق. بۇ خەلقنىڭ بىر قىسمى ساپ دىيارلاردىن ئىككى - ئۈچ مىڭ يىل ئىلگىرى ئوتتۇرا ئاسىيا، ئانادولۇ، شەرقىي ياۋروپا ۋە ئاۋات شەھەرلىرى ئوتتۇرىدە ئۆزگەن دە زوقۇرى ئىناقلىق، رەسساملىق، ھەيكەلتىراشلىق، نەققاشلىق كەبى مەدەنىيەت ئابىدىلىرى، تىللىرى، شائىرى، مانا مۇشۇ قوشۇق ئوخشاش يۈزلىگەن ھۈنەر ئۇلارنى رىۋاجلاندۇرۇپ كەلگەن ئىدى. بۇ ساھادا قەدىمى غەرب بىلەن شەرقنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى ئاچقۇچ تۈركىي خەلقلەرنىڭ بىرى خۇددى مۇشۇ ئۇيغۇرلاردۇر.

شەرقىي تۈركىستاندا ئەسىرلەر ئايقان دەسلەپكى ئۇيغۇر دۆلىتى - ئىسلامنىڭ قۇرۇلغىنى ئۈچ مىڭ يىلدىن ئاشتى. بۇ دۆلەتنىڭ چېگرىسى شەرقتە غەربكە قاراپ سىردەريا بىلەن ئاسىيا، جەنۇبتا شىمالغا قاراپ ھىندىقۇشقىچە يېيىلىپ كەتكەن سوزۇلغان ئىدى. شۇنىڭدەك يىلنىقلۇق دۆلەت ئىنتايىن قۇدرەتلىك بولغان ئىدى. ئىسكەندەر زۇلقەرنەيىن ئوتتۇرا

ئاسىياغا كېلىپ، ئىككىنچى ئەسىرگە ئەرىپ يېرى ئۇرۇپ شەرققە سىلجىغان ئۇلار ئۆزلىرى يەلگەن بۈيۈك ئاۋرۇپا-ئاسىيا دۆلەتلىرىنىڭ مۇئەسسىسىدۇر. ئەسكەندەر زۇلقەرنەيىن، ئۆز تارىخى دۇنيا بويىچە بىردىن بىر ئەسلەم قىلغان ئۇ تارىخىي «ھوز ھور تەنە» (ھەمدە ئەرەپتىن ئوق يا غەۋۋارغۇچى) دەپ ئاتىغان. بۇ ئىسىم بارا-بارا ئۇيغۇر بولۇپ كەتكەن. بۇ تارىخقا 2500 يىللىق ئاشتى.

ئىلگىرىكى شەرقىي تۈركىستاندا ئۇيغۇر خاقانى (III - VII)، خاقان ئەلتۇرلۇك (VII - XI)، قاراخانىلار (860 - 1166)، كۆسەن (1515 - 1815)، سەئىدىيە (1515 - 1683)، خوجا جاھان (1757 - 1756)، يەتتەشەھەر (1866 - 1878) قاتارلىق يەنە بىر قانچە مۇستەقىل دۆلەتلەر قۇرۇلغان، ئۇلار ئۆزىنىڭ ھەممىسى ئىند-ئەنئەنىسى جارى قىلدۇرۇپ كەلگەن ئىدى.

مانجۇر-خىتاي باسقۇنچىلىرى بىرىنچى قېتىم 1760-يىلى شەرقىي تۈركىستاننى بېسىۋالغان بولسىمۇ، بويسۇندۇرالماي كەلگەن ئىدى. 1879-يىلى ئىككىنچى قېتىم بېسىپ ئېلىشى بىلەن ئۇزۇن ئەپكە كەلگەن پېتىرگراد (1881)، پامىر (1895) توختاملىرىنىڭ كېسىشى يەنە بىر ئىشى ئارقىسىدا تامامەن بويسۇندۇرۇپ ئالدى. شۇنىڭغا قارىماي كېيىنكى يۈز يىل ئىچىدە ئۇ مۇستەملىكىچىلەرگە قارشى ئېلىپ بېرىلغان مىللىي كۆرەشلەر 400 قېتىمدىن ئاشىدۇ. بۇ كۆرەشلەر نەتىجىسىدە قۇرۇلغان مىللىي مۇستەقىل دۆلەتلەرنىڭ سانىمۇ بەشتىن ئاشىدۇ. شۇنىڭدەك مۇستەقىل دۆلەتنىڭ كېيىنكى بىرسى 1933-يىلى قەشقەردە قۇرۇلغان «شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتى» بولۇپ، ئىككىنچىسى 1945-1949-يىللىرى ئىلى، تارباغاتاي، ئالتاي شەرقىي تۈركىستاننى ئەشكىللەپ «ئازات شەرقىي تۈركىستان ئىنقىلابى

ئانا ۋەتەننىڭ مەدھىيىسى
(نەسرىي شېئىر)

ۋەتەن ئانا - ئۇ بارلىق ئانىلىرىمىزنىڭ ئانىسىدۇركى، ھەزرىتى ھەۋۋا ئانىمىزنىڭمۇ ئانىسىدۇر. شۇڭا ئۇنىڭ ھەر بىر تال تۇپرىقى مۇبارەك، ھەر بىر تۈپ گىياسى تەڭداشسىز، ھەر بىر تامچە سۈيى جانغا ئارام بەخش ئېتەر.

بۇ جەننەت كۆزلىرى خۇددى ساراي بىلەن باغۇ-بوستانلار كۆللەر ئوخشايدۇ. دىلى مۇڭلۇق تاتلىق رەھىمى، كۆڭلى ئاچاپ جوشقۇنلۇق ئىلى دەرياسىنى ئەسلىتىدۇ. مېھرى يالقۇنلۇق قۇياش تۇرپان ۋادىسىدەك ئىسسىق، تەبىئىتى كۆچار دەك ئىللىق، ھۆسنى جامالى خانى يايلىقلىرىدەك گۈزەل ۋە جىراقلىقتۇر.

ئۇ ماڭا: «جىگەرپارەم!» دەپ ئۇ ئىشىنىڭ ئاتاق سۆيگۈسى بىلەن ئىلىنىڭ ياغلىق ئوتچىسى بىر-بىر ئۇستىدىن. ئۇ ماڭا قاشتېشىنىڭ قىزىل چەكمىسىنى ئوق بېچىپ، جۇرە دىن يوللىرىمغا خوتەننىڭ ئانار گۈللىرىك گۈللەرلىنى بايانداز قىلدى. «بەختلىك بول قوزام!» دەپ سېخى قوللىرى بىلەن بېشىمنى سىلاپ:

- ھەر ئوغلۇم، بۇ ساخاۋەتلىك ئانىلىق مېھرى - مۇھەببىتىمنى يادىڭدا ساقلا. ئەگەر قاچان، قايەردە بېشىڭغا كۈن چۈشسە بىزنى شۇ يەردە كۆرسەڭ دىلىڭدە ئامان بولىسەن، - دەپ ئۈچ تال ئاق چېچىنى بەردى. مەن ئۇنىڭغا بىر تامچە كۆز يېشىمنى بېرىپ كەتتىم ۋە:

- ئى مېھرىۋانىم، ئاياداك ئانام! ئەگەر قاچانكى مۇختاج بېشىڭغا بىر دەرت ئالەم كېلىپ مېنى سېغىنساڭ شۇ زۇرۇر ۋە قەدەملىرىم ئۇششاق ئىستىپ بېشىڭنى ئىزدەيسەن. يەتتە ئوغلىڭنىڭ ئىچىدە قېشىڭدا تەييار بولغايمەن! - دېدىم.

مەن تەييار! مەن تەييار! ئى رۇزىگارلىرىم ۋەتەن ئانا، سەن جەنقاچان خاتىرجەم بولغۇنكى، يەنىڭ ئوغلۇڭ ھەيبىتىم سېنىڭ خىزمىتىڭدا.

مەن تەييار! مەن تەييار!
مەن تەييار...

يو. ئاچىن قەشقەرى.

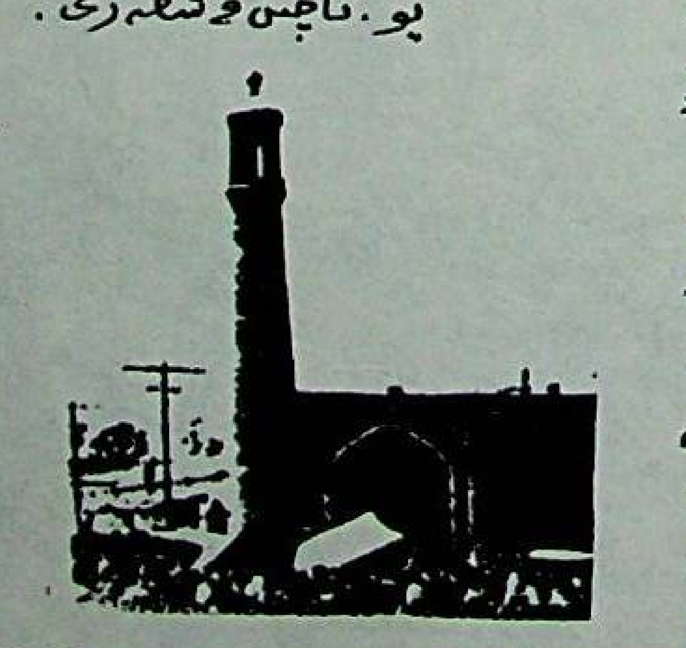

بارلىق چەت ئەللەردىكى شەرقىي تۈركىستانلىق ۋەتەنداشلار بىرلىشەيلى!

مۇراجىئەتنامە

ئەزىز ۋەتەنداشلار!

بۈگۈن پۈتۈن دۇنيا بويىچە تۈركىيە بىلەن سەئۇدىيە ئەرەبىستاندا، سوۋېت ئىتتىپاقى بىلەن ماڭغۇلىيەدە، ئافغانىستان بىلەن پاكىستاندا، ھىندىستان بىلەن ماداكەشتە، ھىندونېزىيە بىلەن ئەيۋەندە ۋە باشقا ئەللەردە بولۇپ بىر مىليونغا يېقىن شەرقىي تۈركىستانلىق يۇرتداشلىرىمىز ۋەتىنىدىن جۇدا بولۇپ ياشاپ كەلمەكتە. گەرچە ۋەتەنداشلىرىمىزنىڭ بىر قىسمى كۆپتىن بويان ئۆزلىرى تۇرۇۋاتقان ئەل رەقايىسى ئەللەرنىڭ پۇقراسى بولۇپ يېزىلىپ كەتكەن بولسىمۇ، لېكىن ئۇلار ھەرگىزمۇ ئۆزلىرىنىڭ شەرقىي تۈركىستانلىق ئىكەنلىكلىرىنى ئۇنتۇشقىنى يوق ھەم ئۇنتۇشمايدۇ. ئەينىكى، بىز ھەممىمىز دۇنيادىكى مىليونلىغان مۇھاجىرلار قاتارىدا ۋەتەنسىزلىكنىڭ ئېغىر روھىي ۋە جىسمانىي ئازابلىرىنى تارتىپ كېلىۋاتىمىز ۋە ئۇنى مۇندىن كېيىنمۇ تارتىمىز. مۇقەددەس روزىگارىمىز شەرقىي تۈركىستاننى مەجبۇرىي تاشلاپ چىقىپ، چەت ئەللەردىن پانا تىلەش ئىشلىرى شۇ كۈنلەرگىچە داۋام قىلىنىۋاتىدۇ.

لېكىن بۇ ئالدى بىلەن شۇ بىر نەرسىنى ئالاھىدە ئېيتىپ ئۆتۈشىمىز لازىمكى، بىز ئۈچۈن مۇھاجىرلىق قانچىلىك ئېغىر بولۇشىغا قارىماي، بىزگە ۋاقتى-ۋاقتى سىياسىي باشپانا بولۇپ، ھەر خىل ئىشلىرىمىزغا ماددىي-مەنىۋىي غەمخورلۇق قىلىپ كېلىۋاتقان دوست ئەللەر-مىز بارغانسېرى كۆپەيمەكتە. جۈملىدىن بۈگۈن سوۋېت ئىتتىپاقىدا ياشاۋاتقان ئۇيغۇرلار ئۆز ئانا تىلىدا ئەللىكتىن ئوشۇق مەكتەپ ماڭارىپىغا ئىگە بولۇش بىلەن بىللە، ئۈچ گېزىت، بىر ژۇرنال، ئۈچ نەشرىياتقا ئىگە بولۇپ، ھەر يىلى يۈزلەپ كىتابلارنى نەشر قىلماقتا. تۈركىيەدە شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ ۋەتەن خىزمىتى قىلىشى ئۈچۈن ئالاھىدە كۆچمەنلەر جەمئىيىتى قۇرۇلغان. بۇ جەمئىيەت ئۆزىنىڭ مۇھاجىرلار مەسىلىسى بويىچە تۈرلۈك تىلدىكى نەشرىيات ۋە ئەسەرلەرنى نەشر قىلىپ تارقىتىپ كېلىشتىن تاشقىرى ھازىرقى ماۋزېدۇڭچىلارغا قارشى كۈرەشنىڭ سىياسىي قوللانمىسى بىلەن ھەم مۇراجىئەت ئېلان قىلىپ كەلدى. بۇنىڭ نەتىجىسىدە بىرقاتار ئەللەرنىڭ ھىمايىسى قولغا كېلىپ، مۇھاجىرلىرىمىزنىڭ خەلقئارا بىردەملىك مەيكۆرىسى تۈزۈلگەندى. ئىنچىكە خىزمەت ئوغاي غولامىدىن پاختىنىڭ ئەسە خىسمەتى بىلەن ئامېرىكىسىنى سەۋەب تىزلىنغان، ئەتكۈر ئاغلىرىنىڭ ئەزىزى ئاملىق مۇھاجىرلار تىلىدا ئۇيغۇر تىلىدا تېلېفون ۋە رادىيو ئارقىلىق يۇرتداشلار بىلەن ئۆز ئانا تىلىدا ئالاقىلىرىغا ساز ۋە رولى. بۇ كەبى ياخشىلىقلار قىبلىلى ئىسلام سەئۇدىيە ئەرەبىستانى ھۆكۈمىتى ئەربابلىرى كۈنسانا پ كۆچمەن بېرىۋاتىدۇ.

ھىندونېزىيە جۇمھۇرىيىتىنىڭ مەرگىزى جاكارتىدا ئىستىقامەت قىلىۋاتقان يۇرتداشلىرىمىز بىلەن كەشمىردىكى ئۇيغۇر-ئۆزبەكلىرىمىزمۇ بۇ قورۇلما قەدىت قىلىپ ئۆتكۈسىمىز ئۇيغۇرلار

مۇھىم ئىشلارنى بەجا كەلتۈرۈپ كەلمەكتە. بولۇپمۇ بىز شەرقىي تۈركىستانلىقلار ئۈچۈن جەنۇبىي ئاسىيا بويىچە جوڭگو مەدەت روھىنى جارىي قىلىپ كېلىۋاتقان ھىندونېزىيە، مالايزىيە جۇمھۇرىيەتلىرى بىزلەرگە يار-مەدەت بولۇپ، بۈيۈك خەلقئارا ئەربابى مەرھۇم سۇلتان جۈگەسەن ئەپەندىنىڭ ئەۋلادلىرى "خان ئەكۇرى" ئاملىق مەجمۇئە چىقىرىپ بەرمەكتە. شۇنىڭدەك ۋە ياپونىيە، كورېيەلىرىمۇ بىز شەرقىي تۈركىستانلىق مۇھاجىرلارنى ھەر جەھەتتىن قوللاپ-قۇۋۋەتلەپ كېلىۋاتىدۇ. بىرلەشكەن مىللەتلەر تەشكىلاتى خەير-ئېھسان بولۇمىنىڭ نەپەقىسىگە ئىگە بولۇپ كېلىۋاتقان يۇرتداشلىرىمىزمۇ ئاز ئەمەس. شۇنىڭ ئۈچۈن بىز بۇ مۇراجىئەتنامىمىزنىڭ ئىشتىراكى بىزنىڭ بۈگۈنكى ۋە مۇندىن كېيىنكى ئىشلىرىمىزغا ۋاستە، بىۋاستە مۇناسىۋەتلىك بولغان خەلقئارالىق تۈرلۈك ئاملىرى زىكىر قىلىشقا ئەرزىدۇ. ئىرلەر، بىرلەشكەن مىللەتلەر تەشكىلاتى ۋە ھەممە تىللىك شەخسلەرنىڭ كۆمىكى بىلەن ئۇلارنى بىلىۋېلىپ ئۆتىمىز.

خوش، شۇ چاغدا بىز مۇھاجىرلارنىڭ ھازىرقى ئەھۋالىمىز يوقۇرقىلاردىن ئىبارەت ئىكەن، ئانا دىيارىمىز شەرقىي تۈركىستاننىڭ بۈگۈنكى ھالى نېچۈك، بىز ئۇنىڭغا قانداق مۇناسىۋەتتە بولۇشىمىز لازىم؟ دېگەن بىر سوئالنىڭ تۇغۇلۇشى ئۆز-ئۆزىدىن مەلۇم ھەر ئەلۇۋتتە. بىز ئۇيالماي، مىزگى ۋە ئىشىنىمىزكى، بۇ سوئالغا ھەر بىر شەرقىي تۈركىستانلىقنىڭ يۈرىكى ئېچىشىپ، ئىززىتى كېلىپ، ۋىجدانى ئىسيان كۆتۈرۈپ تۇرۇپ: "بۈگۈن بىزنىڭ ئالدىمىزدا ۋەتەن مۇسۇلمانلىق سىياسىي تىلگىنى ۋە بويۇن بورچ يوقتۇر! دەپ جاۋاب بېرىشى ئەبەدىيدۇر. ۋە شۇنداق جاۋاب بېرىشكە تېگىشلىكمۇ، چۈنكى، جانابى ئاللاھ ئۆزىنىڭ مۇقەددەس كالامىدا: "حب الوطن من الايمان" يەنى، ۋەتەننى سۆيۈش دىننى سۆيۈش بىلەن باراۋەردۇر، دېگەنكى، شۇڭا بىز ۋەتەنسۆيەر شەرقىي تۈركىستانلىقلار ئالدىدا ۋەتىنىمىز ئەزىز، ۋەتىنىمىز ئىسىق ۋە ۋەتەننىڭ قىممىتى ھېچ نەرسە بىلەن ئۆلچەنمەيدۇ. بىز ئۈچۈن ھەم مۇقەددەس، ئەڭ ئىستىقبالى، بىز ئۇنى ساقلاپ ئەمەس، مەنۇتمەپ، مەنۇت ئەمەس سەكۇنتلاپ يادىمىزدىن چىقىرىشقا تېگىشلىك ئەمەسمىز.

چۈنكى ئانا دىيارىمىز شەرقىي تۈركىستاندىكى شۇ كۈنلەردىكى قايغۇلۇق ۋە ئېچىنىشلىق ئەھۋاللار بىزلەرنى مۇشۇنداق جىددىي ئويلاشقا ھەم جوشقۇن قايغۇرۇشقا مەجبۇر قىلماقتا. ئەگەر بىز بۇ قايغۇلۇق ھالەتلەرنىڭ ھەممىسىنى بىرلىكتە ئالدىمىزغا كەلتۈرسەك، ئوتتۇرىغا ئالدى بىلەن ئۆزىمىزدە ئۆزىمىزنىڭ ئازسانلىق مىللەت ئىكەنلىكىمىز كېلىدۇ.

تىنەشىمىزگە ئوخشاش ئېيتقۇسىز مۇدھىش ئاقىۋەتلەرنىڭ كۆزسانايى كۆچۈپ يېتىشتىن قاتتىق ئەندىشىلىمىز. ماۋزېدۇڭچى جاللاتلار كۈچەيتىپ ئەمەلگە ئاشۇرۇۋاتقان بۇ شۇم جارىلىرى بىلەن ھازىر ئۆزىمىزنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى خىتايلارنىڭ سانى ئالتە يەتتە مىليونغا يەتتى. بۇ خىتايلارنىڭ ئۆزلىرىنىڭ مەلۇماتىغا قارىغاندا ھازىر شىنجاڭدا ئون تۆرت مىليون كىشى بولۇپ، ئۇنىڭ بىرىمى يەرلىكلەر ئەتىشكىل قىلىدۇ. بۇ سان بىز بىلگەن شەرقىي تۈركىستاننىڭ ھەقىقىي يېگىرمە بىر مىليون ئاھالىسىنىڭ ئىلى شەرقىي تۈركىستانغا ئەتىجى ئازراق كۆزەنسىمۇ ئەمما ئۇنىڭ ئاھالىسى چاپسان ئۆلۈپ يېشىپ چوقۇمدۇر. شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ، بۈگۈنكى ھەر بىر شەرقىي تۈركىستانلىق ئالدىدىكى بىردىن-بىر ۋەزىپە، مانا مۇشۇ مۇدھىش خەۋپكە قارشى جان پىدالىق ۋە ئىنايەت ھوشيارلىق بىلەن چېلىشىش قىلماقلىرى لازىمدۇر.

شۇم ماۋزېدۇڭچىلارنىڭ ۋەتىنىمىز شەرقىي تۈركىستاندا ئوتتۇرىغا قويغان ئەلگە كەلتۈرۈۋاتقان تىككىنچى بىر ۋەھشەتلىك زۇلۇمى، كۆزگە كۆرۈنگەن مىللىي كادىرلىرىمىز بىلەن زىيالىيلىرىمىزنى ۋەھشىيانە تۈردە يوقىتىشتىن ئىبارەت بولماقتا. بۇ جەھەتتە زالىم ماۋجىلار شەرقىي تۈركىستان ئۈچۈن ئەڭ ئېغىر جىنايەتچى بولۇپ كەلگەن جاللات زور زورلۇق ئالتە بىلەن ئىشلىتىشنى ئەمەسلەر دەپ ئۇقۇپ ئىبتىكە تىم. مەسىلەن، قاتىل شېڭ ئون يىل ئىچىدە ئۈچ يۈز مىڭدىن ئوشۇق زىيالىيلىرىمىزنى يەنە ئىشتى بېشى خىل جازا بىلەن ئازاپلاپ يوقاتقان بولسا، ماۋجى جاللات-لىرى ئوتتۇز يىل ئىچىدە بىر يېرىم ئوتتۇز تۈرلۈك جازا چارىسى بىلەن مىللىتىمىزنىڭ يىغىن زىيالىيلىرىمىزنى جازالىدى ياكى يوقاتتى. بۇ جىنايەتلەرنى ئاقلاش ئۈچۈن ئۇلار خائىنلىق، مىللىي شېڭ ئەتكىسىپ كەتكەن، "پانتۈركىست" دېگەن ئەيىبلەش چىقىپ كەتكەن كونا قالپاقنى ئىشقا سېلىپ، ئۆز مىللىتىمىزنىڭ ئەركىنلىكىنى خالىغانلىقى ئۈچۈن "مىللەتچى" دەپ جازالىدى. بۇنىڭغا مىسال ئۈچۈن بىز بەگ قۇلىگە يەر-بابىلىرىمىزنى مەرھۇم مەسئۇد ئەپەندى سابىرى باشلىق رەھىمجان سابىر ھاجىيوف، جانى يولداش ئۈز، قاسىم ئاخۇن ئىسلاموف، ئەنسەردىن ھاكىم ئەپەندى، ئىبراھىم تۇردى، ئەسەد ئىسھاقوف، مۇھەممەد ئىمىن ئىمىنوف، ئابدۇللا زاكىروف، قۇربان تۇردى، ئارىپ ئەبسەلە كەبى ئوخشاش نازۇدە رىجىللارنى ۋە تەن-داشلىرىمىزنىڭ ئېچىنىشلىق تەقدىرىنى كۆزئالدىمىزغا كەلتۈرسەك ھەم كۈيمەي چىدىمايمىز. ھالبۇكى، بۇلارنىڭ قايسىسى خىزمەت ۋە يېتەكلەر زۇلمىگە ئۇچرىتىلگەن بولسا، كۆپىنچىسى تىلسىز بوغۇپ تېپىپ ئۆلتۈرگەن. بەزىسى قەستەن ئاچلىقتىن تېشىشىپ ئۆلتۈرۈلگەن بولسا، يەنە بەزىلىرى نازۇك جايلىرىغا

زەخىمە تەگكۈزۈپ قىيناپ ئۆلتۈرگەن. شۇنىڭغا ئوخشاش، بۇ جەھەتتە خۇسۇسىي جە-سەتلىرى تېخىچە بۇيان بولماستىن يوق قىلىنغان.

ئىنتايىن ئۆكۈنۈشلۈك ۋە ئېچىنىشلىقى شۇكى، ياش ئۈزەر زالىملارنىڭ بىزنىڭ ئەينى يىللاردا يۇرت تۇتقان بۇرج جىنايىتىنى، مۇقەددەس ئىسلام دىنىمىزنى ئاياق ئاستى قىلىپ، مەسچىت-مەدرىسلىرىمىزنى كۆپلەپ يوقىتىشتىن ئىبارەتتۇر. ئۇنىڭ ئۈچۈن ماۋجى قانخورلار مۇسۇلمانلارنى پەقەت ئىسلام دىنىغا ئەمەل قىلغانلىقى ئۈچۈنلا "پانئىسلامىست" دەپ جازالىدى. بارلىق دىنىي مەكتەپلىرىنى يېپىپ ئەشەددىي مەدرىسلىرىنى چەكلىدى. مەچىتلەرنى مېچىتلىرىنى بۇزۇپ-چېقىپ سامان خانىلارغا ئايلاندۇرۇۋەتتى. ئۇلار مېلىكى ئاغلىق ئەسەد دولات داموللام، باشلىق كوچار لىق ھاجى داموللام، قەشقەرلىق سۇلايمان داموللام، غۇلجىلىق مولا سابىت داموللام، جوجىڭلىك مۇقاتىم مولام ۋە باشقا ئەلامانىڭ جازا قويالىرىنىڭ مىڭلىرى بولدى ۋە بالا-غۇزلىلى قىلىپ بويىچە چىقىلغان مېچىتلەرنىڭ سانى يۈزدىن ئاشتى.

رەھىمسىز ماۋجى زومىگەرلەرنىڭ يوقارقى قىلمىش جىنايەتلىرى خىتاي يوغۇرۇپ كېلىش نىشانىدىكى مەقسىدى زادى نېمە؟ بۇ شۇم مەقسەد شۇكى، ئۆز ۋۇجۇدىدا زېمىنىمىزنى پۈتۈنلەي ئاسسىمىلياتسىيە قىلىپ يوقۇتۇپ، ئەزەلدىن ئۇيغۇرچىنى بىلەن ئۆز ئىسلامنىڭ پاك ئۇرۇقلىرىنى قوغلاپ كەلگەن ئانا ۋەتىنىمىز شەرقىي تۈركىستاننى ئۆزىگە ئەبەدىي بويسۇندۇرۇشتىن ئىبارەتتۇر. بۇنىڭ ئۈچۈن ماۋجى موسسا مىلكچىلەر بويىچە ئۇچچۈ جۇلالىق جىنايەتتىن تاشقىرى، مىڭلىغان مە-سۇم بالا قىزلىرىمىزنى ياش، "ئۇلۇغ بېشى" دەپ ئالغان خىتاي لوك-چەكلىرىگە زورلاپ ئالماقتا. ئۇنىڭغا قارشى بولغان ۋەتەنپەرۋەرلەرنى تۈرمىلەپ تۈرمىلەپ يوقىتىپ، بىر ئۇلارنىڭ بىرەت ئۇرۇنلىرىنى ئۇچۇقتىن-ئۇچۇق ماختاپ مەدھىيىلىمەكتە. يېقىنقى ئون يىلدا ئۇيغۇر بازارلىرىدىكى مىڭلىغان كېسەللەر يوقۇتۇلدى. يوقىتىلىپ ئۇلارنىڭ ئورنىغا خىتاي كېسەللىرى، دوختۇرلىرى سېپ كەتكەن. بۇنىڭ نەتىجىسىدە يىگىرمە بەش يىلدىن بېرى بەرگۈلۈككە ئىنقىلابىي ئەتكىن ئىلپ يالغانچى ھالغا چۈشۈپ قالغان بىچارە يەرلىكلەر خىتايچە كېسەللىكتىن كېيىشكە مەجبۇر بولۇۋاتىدۇ. ھەممە شەھەرلەر بويىچە ئاتا غۇلۇق تارىخى كوچىلارنىڭ ناملىرى ئاللىقاچان بىر خىتاي-

ھۆرمەت بىلەن:

"شەرقىي تۈركىستان ئاۋازى" تەھرىر ھەيئىتى.

لاشتۇرۇلۇپ بولدى. ئەمدى مىللىي ئانا تىلنى خىتاي تىلىغا ھەرىكىتى كېڭەيتىدۇ. ئەسىرى مىللىي يېزىقىمىزنى ئۆزگەرتىپ، ئانا تىلىمىزنى زورلاپ خىتاي-چىلاشتۇرۇش ھەرىكىتىدە ھېچقانداق تۈزلەتمەكتە. مىللەتلەرنىڭ تېبرىكارى بولغان مىللىي ئارىخىمىزنى ئۆزلىرى بىلگەنچە بۇزۇپ، كۆرسىتىپ ئۇلارنىڭ چەۋەرلىرىنى خىتاي ئارىخىنىڭ بىر قىسمى" دەپ قەستەن يورگۇزۇۋاتقان ئەسەبىي يالغانلىرى بار-غانسېرى ئەۋج ئالماقتا.

مانا بۇ چېكىدىن ئاشقان، سان-سانا قىسمىز ۋەھشىي زۇلۇم-سىتەم، ھاقارەتلەرگە چىداش مۇمكىنمۇ؟ بىز بۇ سوئالغا ھازىرقى شەرقىي تۈركىستان مىللىي ئەدەبىياتىنىڭ يورۇق يۇلتۇزى شائىر تېيىپ قارىنىڭ:

ئۇيغۇر بولۇپ تۇغۇلدۇم،
ئۇيغۇر بولۇپ ئۆسمەن.
ئۇيغۇر ئۈچۈن چېلىشىپ،
ئۇيغۇر بولۇپ ئۆلىمەن.

دېگەن ئاجايىپ سەتىھلىرى بويىچە، ياق، چىدىمايمىز. قەھرىمان ئاتا بوۋىلىرىمىزنىڭ قىزىل قېنى بىلەن يېزىلغان تۈرك ئىستىقلال ئىسىملىك مىللىي ئىنقىلابلىرىمىزنىڭ روھىغا ئۇقىندا قىلىپ، يېڭى ئىنقىلابى كۆرەشلەرگە چىقىمىز. بۇ كۈرەشنى ئاخىرىغىچە داۋام قىلدۇرۇپ ئازات، ئەركىن، مۇستەقىل بىر ئۇيغۇر دۆلىتىنى بەرپا قىلمىغىچە توختىمايمىز! دەپ دادىل جاۋاب بېرەلەيمىز. تېگىشلىك. ئۇنىڭ ئۈچۈن خوددى مو-شۇ روھ ۋە جاسارەت بىلەن شۇ كۈن-لەردە ۋەتىنىمىزدە داۋام قىلىۋاتقان ئاقسۇ، خوتەن، تۇرپان، قومۇل ۋە ماينىڭ خەلقلىرىنىڭ قەھرىمانانە چېلىشلىرىغا ھاسىلىمىزچە خەلقئارا بىر بولۇپ ياردەم بېرىشىمىز لازىم. ھالبۇكى، بۈگۈنكى مىللىي كۆرەش - ئۇ ھەرگىزمۇ يەككە ئىنچىكە كۆرەش ئەمەس، ئۇ ھەر بىر ئەلنىڭ ئۆز ئىرادىسى بىلەن بىرلەشكەن مىللەتلەر تەشكىلاتى، ئەنسانلارغا خەلقئارا پرىن-سىپلىرىگە رىئايە قىلىشى ۋە ئۇنىڭ يار-دىمىگە تايىنىشى بىلەن يېڭى زاما-نىۋىي كۆرەشتۇر. ئەگەر زامانىمىزنىڭ بۇ قانۇنلىرىغا رىئايە قىلساق بىز يېتىم قالماي-مىز. زادى بىز يېتىم ئەمەسمىز، چېلىشقا-چىقساق بىزنى قوللايدىغانلار سان-سانسىز كۆپىيىدۇ. سان-سانسىز بىز-غە ئىلگىرى بولۇشىمىز! قېنى كېلىڭلار، بارلىق چەت ئەللەردىكى ئەزىز يۇرتداشلار، مۇشۇ تۇيۇقسىز تەسەۋۋۇر قىلىنغان ۋەتەنلىك كۈرەشكە تەبىيكەر بولايلى!

ياشىسۇن، بىزنىڭ ئانا دىيارىمىز قۇتلۇق شەرقىي تۈركىستان!

ياشىسۇن، زامانىمىزدىكى مىللىي بىرلىك ۋە مىللىي ئەركىنلىك!

تۇرمە ناخشىسى.

(ئۆرۈمچىدىكى 4-تۈرمە تېمىسىن يېزىلغان)

كۆرەش قويىنىدا چىنىققان يۈرەك،
يەنە كۈپلىگەن چېلىشلارنى كۈتىدۇ.
شۇنداق قىلىپ ئۇمرىمىز بىزنىڭ
ئازادلىق كۈرىشى بىلەن ئۆتىدۇ.
قولى باغلانغان بولمىدى ئۈزگەت،
كۈرەشچى بوۋامنىڭ كېچىلەر زۈرىسى،

جىسمى كۆمۈلۈپ كەتسە تۈرمىدە،
قەيسەرلىكنى چىقار ئۇنىڭ ئۈگىرىسى.
شۇ يولدا بىزلەر-ئۆزلەر زىنالۇقلۇپ
چەپ ئولار ئىزدەلەر تۇغۇلۇپ بولۇپ ئايلاندى بولۇپ.
قوزغالغان قالغان مۇدھىش زىنالىرى،
چېلىشچان ئۇنۇنلار بىلەن يەنە ئۆتۈلسۇن...

غۇلجا تۈرمىسىدە قىيىن-قىستاققا ئېلىنغان مەھبۇسلارنىڭ جەسەتلىرى - 1944.

ئەۋلاد كۈتۈپخانىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

Голос Восточного Туркестана

شەرقىي تۈركىستان ئاۋازى

Орган Объединённого Национального Революционного Фронта Восточного Туркестана №173 23 июля 1996 года

مۇستەقىل تۈرك دۆلەتلىرى - تۈركىيە، قىبرىس، ئەزەربەيجان، تۈركمەنىستان، ئۆزبېكىستان، قىرغىزىستان، قازاقىستان جۇمھۇرىيەتلىرىنىڭ پارلامېنتلىرىغا.

كۆپىيەسى: ئامېرىكا، ئاۋسترالىيە، ياپونىيە، روسىيە، ئىسرائىل ۋە ياۋروپا پارلامېنتلىرىغا.

مۇراجىئەت

جاناب دېپۇتاتلار، سېناتورلار، ۋەكىللەر.

[illegible]

ھۆرمەت بىلەن:

[illegible]

ۋەتەن خەۋەرلىرى

[illegible]

Обращение

К Парламентам тюркских государств : Турции,Северного Кипра, Азербайджана,Туркменистана, Узбекистана,Кыргызстана и Казахстана.

Копии Парламентам : России,США,Австралии,Японии,Израиля,Таджикистана и Европарламенту.

Настоящее письмо мы направляем от имени народа Восточного Туркестана,человеческие права которого попирали и попирают начиная с 20-х годов этого века и до наших дней сначала бывшая советская империя и гоминьдановские оккупанты, а теперь китайская коммунистическая империя.Мы обращаемся от имени народа ,которому сегодня угрожает опасность исчезновения как нации.

Уважаемые сенаторы,депутаты,вакили!

Восточнотуркестанский народ-это 22 млн. уйгуров,1,5 млн.казахов; кыргызы, узбеки,татары - в общей сложности 25 млн. тюркоязычного населения.
Восточнотуркестанские тюрки - это прародители современных тюркских народов .
В 933 году приняв Ислам ,воточнотуркестанцы являлись проповедниками и проводниками этой религии в Центральной Азии.
Какая судьба ожидает этот народ,если положение вокруг населяемой им территории,обладающей огромными запасами природных ресурсов, складывается следующим образом :
1) 26 апреля 1996 года в г. Шанхае Китай ,Россия,Кыргызстан,Казахстан и Таджикистан в ходе переговоров приходят к соглашению навечно заключить родину восточнотуркестанских тюрков - территорию в 1 млн. 710 тыс.км2. в рамки китайской империи. Принято решение совместными усилиями договаривающихся сторон остановить национально-освободительное движение народа .
Через 10 дней после подписания Шанхайских договоренностей китайские власти развязывают массовые политические репрессии,жертвами которых становятся : интеллигенция ,духовенство ,студенты и молодежь Восточного Туркестана . На 10 июля 1996 года арестовано 18 тысяч человек в городах Урумчи , Кульджа , Турфан , Карамай , Аксу. В ходе арестов 20 человек было убито . С начала компании чисток 95 арестованых казнены . 22 печатных издания запрещены цензурой . Более 100 тысяч экземпляров исторических и политических,религиозных и музыкальных изданий насильно изъяты у населения ..
Закрыто более 100 мечетей и религиозных школ.
Карательные действия властей продолжаются . До начала репрессий в Восточном Туркестане насчитывалось 92 лагеря, где содержались 250 тысяч заключенных ,51% из которых молодежь ,20%-политзаключенные .
2) Пекин проводит политику китаизации Восточного Туркестана . Компартия планирует к 2000 году довести численность китайского населения в этом регионе до 100 млн. человек.
Интенсивнейшей колонизации подвергаются нефтеносные районы - Таримский оазис, где планируется довести численность ханьцев до 70 млн. к 2000 году. Сейчас выполняется план-минимум - переселение 10 млн. китайцев в Тарим . Ведется строительство трех шоссе и двух железнодорожных магистралей , призванных усилить связь Тарима с Внутренним Китаем . Построено 8 аэродромов .
Ежедневно в этой зоне добывается 2-2.5 тысячи тонн нефти ,которая по подземному трубопроводу транспортируется во Внутренний Китай . Национальное руководство СУАР не влияет на такие процессы,так как район подчинен напрямую Пекину .
3) 1996 г.- начало 9-й пятилетки в Китае .Согласно планам Пекина Восточный Туркестан (Синьцзянь) до 2000 г. обязан поставить в Китай : 80 млн.тонн нефти ,40 млн.тонн зерна ,6 млн.тонн хлопка,25 млн .голов скота и 5 млн тонн овощей ,а также в бюджет Китая - 85 млрд.юаней .
Трехмиллионный контингент Трудовой Армии Китая, дислоцированный в СУАР ,должен перечислить в бюджет Китая 35 млрд.юаней .
В то же время истинный хозяин этих богатств - коренной народ Восточного Туркестана находится в унизительно бедственном материальном положении . На юге 1028 тысяч уйгурских семей живут ниже черты бедности (доход семьи едва достигает 200 юаней) .Доход китайской семьи -до 10000 юаней .
Начиная с 1963 года 44 китайских ядерных взрыва в Лобноре привели к гибели 250 тысяч восточнотуркестанцев .Экологическая обстановка находится на грани экологической катастрофы .
В 1995 году из-за засух ,буранов ,наводнений урожай зерна составил 4.5 млн.тонн (в предыдущие годы 6-7 млн тонн) ,при обязательной сдаче государству 1\3 урожая .
В последние годы трехмиллионое уйгурское население одной из южных частей региона вынуждено перейти на колодезное водоснабжение по причине загрязненности наземных источников вод.
С 1982 года в ходе осуществления "политики ограничения рождаемости" были умерщвлены 3 млн. детей (плоды и новорожденые) "мясо" которых экспортируется в фармацевтическую промышленность Гонконга .

Уважаемые господа!

Сделайте пожалуйста выводы из перечисленных фактов .Такие бесчинства,возведенные в ранг государственной политики ,не сможет вытерпеть даже терпеливый человек .
Последний 40-летний период времени мы прожили под звон интриг бывшей советской империи и ложь китайской империи .
Сейчас ,после репресивных действий режима ,молодежь Восточного Туркестана взялась за оружие .
Сейчас льется кровь тех,кто любит свою родину .Несмотря ни на что ,народ намерен продолжать борьбу .
Если и Вы откажете нам в помощи ,Китай сотрет с лица земли нашу нацию.
Мы неоднократно обращались к руководителям и правительствам Ваших государств .Это обращение мы направляем Парламентариям ,как носителям передовых идей .
Мы очень благодарны парламенту Германии , принявшему резолюцию по Тибету.

Мы обращаемся к Вам с просьбами :

1.Обратить внимание на репресии китайских властей в Восточном Туркестане ,тем самым способствовать их прекращению.Мы просим не ратифицировать несправедливые договора , заключеные с Китаем,касающиеся Восточного Туркестана .
2.Основная причина ,по которой китайский режим может беспрепятственно проводить бесчеловечную ,карательную политику против коренного населения Восточного Туркестана -это позиция официальных властей государств,трактующая проблему как внутренее дело Китая .
Восточнотуркестанский вопрос никогда не был внутреним делом Китая-это доказано историей .
Восточнотуркестанский вопрос сегодня - дело мирового сообщества наций ,которое не должно допускать геноцида в отношении малой нации со стороны большой нации за обладание жизненным пространством

С уважением

Председатель Объединенного Национального Революционного Фронта Восточного Туркестана (ОНРФ)	Ю.Мухлиси.
Руководитель духовно-агитационного отдела ОНРФ	Имам Хажи Абдуразак
Отделение ОНРФ в Узбекистане	Ирпан Тохти
Отделение ОНРФ в Кыргызстане	Абдулкерим Хаджиев
Член координационного Совета "Ассоциации Уйгуров " Казахстана	Долкун Ясин
Председатель женского совета Уйгурского Культурного общества Казахстана	Бибихан Алахунова
Антиядерный комитет Лобнор	Оркыз Илиева

11.07.96 Алматы.

Последние события в Восточном Туркестане (Уйгурстане).

Китайские палачи приняли решение продолжить репрессии в Восточном Туркестане.
Пятеро китайских специалистов из Пекина принемают участие в руководстве компанией репрессий.

Радио Урумчи от 14 июля :
В период окончания 100- дневной компании " Движение твёрдый удар" , проводимой в СУАР с 1 апреля 1996 года , в городе Урумчи 8-12 июля прошло собрание руководящих кадров милиции , армии и спецслужб. На нём были приняты итоговые решения:
1. Компания начата и закончена в жёстком режиме. Получен богатый опыт , который необходимо принять на вооружение.
2. Во время расследования дела Хоруна Хажи , убитого в Кашгаре , были проверены около 10тыс. лиц ,
возможно причастных или владеющих информацией . Такой метод ведения дела привёл к эффективным
результатам . В дальнейшем , при расследовании "громких дел" необходимо руководствоваться полученым опытом.
3. В 100-дневный период были обезврежены многие преступники , однако очень многие нарушители закона остались на свободе. Поэтому необходимо продолжать компанию.

Штаб "Искра родины" сообщает неафишируемые подробности совещания в Урумчи .
За время проведения компании репрессий китайский режим понёс немалые потери . На собрании были
приведены цифры : - 450 милиционеров и солдат погибли , около 1000 - ранены . В честь погибших собрание почтило их память трёх-минутным молчанием стоя.
Совещание обратилось к судебным органам с просьбой скорейшего выявления среди арестованных лиц , заслуживающих смертную казнь и скорейшего приведения в действие приговоров. Принято решение начать репрессии в уездах Лобнор , Чаркалык , Корла - Карашахарского вилайета и во всех уездах Кашгарского и Хотанского вилайетов.

Активисты штаба утверждают о начале формирования властями смешанных карательных групп на юге Восточного Туркестана .
В связи с этим на встрече активистов Штаба были приняты решения :
1. Несмотря на большое число арестованных патриотов , места их содержания неизвестны. Очень важно обнаружить места их концентрации . Также необходимо довести информацию о приговорённых к смертной казни до мировой общественности до исполнения приговоров.
2. Практика подписных обязательств , применённая властями в Кульдже , наносит большой вред национальному самосознанию . Важно препятствовать её распространению в другие районы.
3. Основная причина , способствующая режиму проводить репрессии в Восточном Туркестане - это хорошая связь с внутренним Китаем. На линии основных транспортных артерий находятся более 300 мостов , 260 тоннелий , 45 водохранилищ . Важнейшей задачей становится концентрация внимания на этой проблеме.

Активисты штаба отметели , что несмотря на неисчиолимые страдания , принесённые действиями режима
с 1 апреля по 7 июля 1996 года народу , действия народного сопротивления можно считать большой победой , так как в этот период времени по китайскому колониальному режиму был нанесён хороший удар .
В 20-х числах июля железнодорожное сообщение Ланьчжоу - Синьцзянь было прервано успешно проведённой деверсией , когда 2 моста были взорваны. Правительство СУАР выпустило черезвычайный указ о мобилизации всех имеющихся сил для восстановления в 3-х дневный срок железнодорожного сообщения с Китаем.
Об этом Радио Урумчи было вынуждено сообщить утром 22 июля .

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

1996

بسم الله الرحمن الرحيم

DOĞU TÜRKİSTAN SESİ

شەرقى تۈركىستان ئاۋازى گېزىتى

DOĞU TÜRKİSTAN DAYANIŞMA DERNEĞİ HABER BÜLTENİ

شەرقى تۈركىستان ھەمكارلىق جەمىيىتى نەشر قىلدى

شەرقى تۈركىستان داۋاسى

بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىدا

بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى تەرىپىدىن قۇرۇلغان– خابىتات ئىككىنچى قىتىملىق قۇرۇلتىيىغا ئىستانبۇلدىكى شەرقى تۈركىستان كۆچمەنلىرى قانۇنى ۋە تەشكىلى يوسۇندا رەسمى قاتناشتى.

دۇنيادىكى ھەر قايسى دۆلەتلەردە قۇرۇلغان ئاممىۋى تەشكىلاتلارنىڭ تەشكىللىنىشى بىلەن بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى سېكرېتارلىقى تەرىپىدىن قۇرۇلغان خابىتات تەشكىلاتى ئىنسانلارنىڭ ياشاش ھوقوقى، مۇھىت، ئېكولوگىيە، شەھەرلىشىش، ماكانلىشىش، ئىنسان ھەقلىرىگە دائىر مەسىلىلەرنى مۇھاكىمە قىلىدىغان تەشكىلات بولۇپ، ئۇنىڭ ئىككىنچى قىتىملىق بۈيۈك يىغىلىشى بۇ يىل ئۈچىنچى ئىيۇندىن ئون تۆتىنچى ئىيۇنغىچە ئىستانبۇلدا ئۆتكۈزۈلدى. ئالتە مىليارد دۇنيا خەلقىنىڭ ئوتتۇز مىڭدىن ئارتۇق، يۈز ئەللىك دۆلەتتىن كەلگەن ۋەكىللىرى بۇ يەرگە توپلىنىپ، ئىنسانلارنىڭ ھاياتىغا مۇناسىۋەتلىك مۇھىم مەسىلىلەرنى مۇزاكىرە قىلدى. تۈرگۈن دۆلەتلەر پىرېزىدېنت، باش مىنىستىر، مىنىستىرلار باشچىلىقىدىكى ۋەكىللەر ئۆمەكلىرىنى ئەۋەتتى. ب د ت نىڭ باش كاتىپى، مەسئۇللىرى ۋە مىڭلىغان دۇنيا مۇخبىرلىرى نەق مەيداندا تەييار بولدى. ئىستانبۇلنىڭ دېڭىز بويىدىكى گۈزەل مەنزىرىلىك رايونى ب د ت غا ئون بەش كۈنلۈك ئۆتكۈزۈپ بېرىلدى ۋە ب د ت ساقچىلىرى تەرىپىدىن مۇستەقىل رايون سۈپىتىدە باشقۇرۇلدى. ئون بەش كۈن ئىچىدە بۇ يەردە ئېلىپ بېرىلغان بارلىق پائالىيەتلەر دۇنيادىكى گېزىت، ژورنال، رادىئو، تېلېۋىزىيونلاردا نەق مەيداندىن ئۈزلۈكسىز خەۋەر قىلىندى.

ھۆرمەتلىك ئوقۇرمەنلەر:

ۋەخپىمىز ۋە جەمىيىتىمىز نەشر قىلىۋاتقان شەرقى تۈركىستان ياشلىرى گېزىتىمىز مەتبۇئات ئېھتىياجىغا ئاساسەن كۆپ تىلدا "شەرقى تۈركىستان ئاۋازى"غا ئۆزگەرتىلدى. خەۋەرلىرىمىزنى دۇنيادىكى داۋا تەشكىلاتلىرىمىز ۋە ئاخبارات ئورگانلىرىنىڭ تەرجىمە قىلىپ ئىشلىتىشىنى قىزغىن تەشەببۇس قىلىمىز.

گېزىت تەھرىراتىدىن

ب د ت خابىتاتقا رەسمى ئەزا بولۇش

بۇ يىل مارت ئېيىدا ب د ت تەرىپىدىن ئىنگلىزچە ۋە باشقا تىللاردا نەشر قىلىنغان خابىتاتقا ئەزا تەشكىلاتلار ۋە ئۇلارنىڭ پائالىيىتى ھەققىدىكى پىروگرامما كىتابى دۇنياغا تارقىتىلدى. ئىستانبۇلدىكى شەرقى تۈركىستانلىق كۆچمەنلەرنىڭ پائالىيىتى جەمىيەت نامىدا بۇ كىتابچىغا كىرگۈزۈلدى. خابىتات تەرتىپ كومىتېتى شەرقى تۈركىستان تەشكىلاتلىرىغا تەكلىپ ئەۋەتتى. كۆچمەنلەر جەمىيىتى شەرقى تۈركىستانلىقلارغا ۋاكالەتەن رەسمىيەت ئۆتىدى. ئىستانبۇل بۈيۈك شەھەر باشلىقى ساھىپخانلىق ۋە زىيەپىسى بىلەن رەسمى ۋە غەيرى رەسمى پائالىيەتلىرىمىز ئۈچۈن ئوڭايلىق يارىتىپ بەردى. قىرىق يىلدىن بېرى كۈتۈۋاتقان بۇ ئارزۇسىغا يەتكەن شەرقى تۈركىستانلىق مۇھاجىرلار خۇشاللىقىدىن جىددى تەييارلىقلىرىنى باشلىۋەتتى. مىڭلارچە ئاي يۇلتۇزلۇق كۆك بايراقلار ياسالدى. دۇنيا تىللىرىدا لوزۇنكا– پىلاكاتلار ھازىرلاندى. كۆك بايراقلىق ئىزناك، شاپكا، خاتىرە دەپتىرى، ئاچقۇچ ئاستۇچ، ماشىنا بايرىقى تەييارلاندى. ئىنگلىز ۋە تۈرك تىللىرىدا شەرقى تۈركىستان خەلقىنىڭ ئىنسان ھەقلىرى مەسىلىلىرى چۈشەندۈرۈلگەن رەسىملىك كىتابچە باستۇرۇلدى. كۆرگەزمە ۋە تەشۋىقات ماتېرىياللىرى توپلاندى. سەنئەت ئۆمىكىگە ئاتاغلىق ناخشىچىلار تەكلىپ قىلىندى. ھەمشەھەرلەرنىڭ ئىككى مىلليارد لىراغا يېقىن پۇل توپلاپ جەمىيەتكە ئىئانە قىلدى.

ب د ت داشەرقىي تۈركىستان كۆرگەزمىسى

خابىتات ب د ت كۆرگەزمە بىناسى ئىچىدە شەرقىي تۈركىستان كۆرگەزمە بۆلۈمى كۆزگە ئالاھىدە چېلىقىپ تۇراتتى. شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ كۆركەم كىيىم كېچەكلىرى، رەڭدار دوپپىلىرى، تارىخىي مۇزېيكىلىرى ۋە تاغ - دەريا، گۈزەل مەنزىرە، ئىچىنىشلىق تۇرمۇشى ئەكس ئەتتۈرۈلگەن رەسىملىرى يۈزدىن ئارتۇق دۆلەتتىن كەلگەن ۋەكىللەر ۋە مۇخبىرلارنى ئۆزىگە جەلپ قىلدى. ھەر كۈنى سوتكىلاپ ئوچۇق بولغان بۇ كۆرگەزمىدە چۈشەندۈرگۈچىلەر شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ بۈگۈنكى سىياسىي ئورنىنى، تارىخىي كەچمىشىنى ۋە كەلگۈسى مۇستەقىل دۆلەت قۇرۇش ئارزۇسىنى كۆپچۈلۈككە ئىنگلىز، فرانسۇز ۋە ئەرەپ تىللىرىدا ئاڭلاتتى. تەشۋىقات ماتېرىياللىرىنى تارقاتتى. كۆرگەزمە بۆلۈمىمىزدە ب د ت ۋەكىللىرىنى، دۇنيا خەلقىنى ھەتتا بەتتەرەپ مۇخبىرلارنىمۇ قاتتىق تەسىرلەندۈرىدىغان ئاجايىپ مەنزىرە بارلىققا كەلدى.

كىشىلەر كۆرەتتى، ئوقۇيتتى، سورايتتى ۋە ئاخىرىدا ئۆزىنىڭ ھېسداشلىقىنى ھەرخىل ئۇسۇلدا ئىپادە قىلاتتى. پەقەت جېدەل چىقىرىش نىيىتىدە كەلگەن خىتاي ۋەكىللىرى مۇخبىرلارنىڭ ھەرىكىتى ۋە بىزنىڭ ۋەكىللىرىمىزنىڭ زەربىسىدىن قورقۇپ، تۇرالماي قېچىپ كېتىشتى. ئەتىسى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ كۆرگەزمە بۆلۈمى كومىتېتلارغا قارشى شوئار، لوزۇنكىلارغا توشۇپ كەتتى. نامەلۇم كىشىلەر ئۇلارنىڭ تەشۋىقات تاختىلىرىنى بۇزۇپ تاشلىدى. ئۇلار شۇ تۇرۇپ قۇرۇپ كەتكىنچە، ب د ت كۆرگەزمە بۆلۈمىنى تاشلاپ ئاخىرغىچە يېتىپ كېلەلمىدى. ۋەكىللىرىنى سودا- ستىق، تاماشاغا قويۇپ بەردى. شۇ كۈنلەردە شەرقىي تۈركىستانلىقلار ئىستانبۇلدىكى كوچا ئاپتوبۇسلىرىغا خىتاي زۇلمىغا قارشى پىلاكاتلارنى چاپلىدى. ب د ت مەركىزى رايونىغا خىتاينىڭ ئاتوم سىناقلىرىغا قارشى تاراچەمبىرەك قويدى. --

ب د ت رايونىدىكى ھەيۋەتلىك نامايىش

سەككىزىنچى ئىيۇن كۈنى ئىستانبۇلدىكى مىڭدىن ئارتۇق شەرقىي تۈركىستانلىق ئۇيغۇر- قازاق، ئەر- ئايال، قېرى- ياش كۆچمەنلەر مىللىي كىيىملىرىنى كىيىپ يۈزگە يېقىن ئاپتوبۇز، مىنىبۇس ۋە كىچىك ماشىنىلارغا ئولتۇرۇپ، زەيتىنبۇرنىدىن تاكسىم خەلق مەيدانىغا قاراپ يولغا چىقتى. ئاي يۇلتۇزلۇق كۆك بايراق، رەسىم، پىلاكاتلار بىلەن بېزەلگەن ھەيۋەتلىك ماشىنىلار ئەترىتى بىرنەچچە كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتا سەپ تارتىپ يولغا چىققاندا ئاجايىپ كۆركەم كۆرۈنۈش ھاسىل قىلدى. يۈزلەرچە قاتناش ساقچىسى ھۆرمەت سالامى بىلەن كوچا قاتنىشىنى تەرتىپكە سالدى. يولنىڭ ئىككى تەرىپىدىكى خەلق نامايىشچىلارغا قوشۇلۇپ شوئار توۋلىدى. نامايىشچىلار تاكسىم مەيدانىغا كەلگەندە ماشىنىلىرىنى قويۇپ، رەتلىك تىزىلىپ بايراقلىرىنى لەپىلدىتىپ، ب د ت خابىتات رايونىغا قاراپ ئىلگىرىلىدى. يۈزلەرچە بايراق كۆتەرگەن ياشلارنىڭ ئۈچىسىدىكى "شەرقىي تۈركىستانغا ھۆررىيەت" دېگەن ئىنگلىزچە، تۈركچە خەت يېزىلغان، كۆك بايراق رەسىمى چۈشۈرۈلگەن مايكا ھەممىنى ھاياجانلاندۇردى. كۆپچىلىك شوئار توۋلايتتى، بايراق لەپىلدىتەتتى، كىتاب ژۇرنال تارقىتاتتى، بۇ چاغدا پۈتۈن ب د ت رايونى شەرقىي تۈركىستان داۋاسى ئىلكىدە جانلىنىپ كەتتى. ھېچكىمنىڭ نامايىش قىلىشىغا رۇخسەت بېرىلمىگەن بۇ رايوندا شەرقىي تۈركىستانلىقلار يىغىن زالىغا مېڭىش باھانىسىدا ئۆز كۈچىنى كۆرسەتتى. بۇ نامايىشنى تۈركىيە ۋە چەتئەل تېلېۋىزىيونلىرى نەق مەيداندىن كۆرسىتىپ تۇردى.

بۇ كۈنى ب د ت خابىتات سېكرېتارلىقىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى بويىچە ئىستانبۇل تېخنىك ئۇنىۋېرسىتېتى ماچكا بۆلگىسىدىكى گ يىغىن زالىدا "شەرقىي تۈركىستاندىكى ئاتوم سىناقلىرى ۋە ئىنسان ھەقلىرىنىڭ دەپسەندە قىلىنىشى" مەزمۇنىدا يىغىن ئېچىلماقچى ئىدى. نامايىشچى شەرقىي تۈركىستانلىقلار غەزەپ بىلەن شوئار توۋلاپ يىغىن مەيدانىغا كىردى. يىغىندا "شەرقىي تۈركىستان مەملىكەت دوكلادى" ئوقۇلدى. شەرقىي تۈركىستاننىڭ بۈگۈنكى مەسىلىرى سۆزلەندى، "خىتاي ھۆكۈمىتىگە نارازىلىق باياناتى" ئېلان قىلىندى.

كەچ سائەت يەتتىلەردە يىغىندىن چىققان شەرقىي تۈركىستانلىق كۆچمەنلەر يەنە شوئار توۋلاپ نامايىش قىلىپ تاكسىم مەيدانىغا قايتىپ كەلدى. شەھەرلىك ھۆكۈمەت تەرىپىدىن خابىتاتقا تەييارلانغان ئوچۇق مەيدان سەھنىسى شەرقىي تۈركىستانلىقلارغا مەخسۇس ئاجرىتىلغان ئىدى. شەرقىي تۈركىستان بايراقلىرى لەپىلدەپ تۇرغان سەھنىدە ئۇيغۇر سەنئەتچىلىرى ئويۇن قويدى. مىللىتىمىزنىڭ دەردىنى ئەكس ئەتتۈرگەن ھەربىر سەنئەت نومۇرى ئارىلىقىدا ئويۇن باشقۇرغۇچى پۇرسەتنى قولدىن بەرمەي بىرنەچچە مىڭ تاماشىبىنغا شەرقىي تۈركىستان داۋاسىنى ئاڭلاتتى. پائالىيەت داۋامىدا قوللىرىدا پۇتلىرىدا كىشەن، زەنجىر، بويۇنلىرىدا تاتاق، يۈز- كۆزى قېنىغا بويالغان ئونەچچە ياش ۋەتەندىكى خىتاي زۇلمىنى سىمۋول قىلغان ھالدا مەيداننى توختىماي ئايلىنىپ ئەتراپتىكى كىشىلەرنىڭ ھېسداشلىقىنى قوزغىدى.

ئومۇمەن بۇ بىر كۈن، ئىستانبۇل شەھىرى ب د ت رايونى شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ پائالىيىتى باشقۇرۇشىدا بولدى.

ئىدارە ئادرېسى: تۈركىيە ئىستانبۇل ئاقساراي - 34279
مىللەت جاددىسى كۈچۈكساراي ئاپارتمان نومۇر: 26/3
تېلېفون: (0212) 534 80 67   521 60 02
فاكس: 534 80 67

İdare Yeri
Millet Cad. Küçüksaray Apt. No: 26/3
14270 Aksaray-İstanbul TÜRKİYE

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

ب د ت رايونىدا مۇخپىرلارنى كۈتۈۋېلىش

ئونىنچى ئىيۇن كۈنى ئەتىگەندىن باشلاپ سائەت تۆتكە قەدەر ئىستانبۇل ئىستىقلال كوچىسىدىكى مۇئەممەر قاراجا تىياتىرخانىسىنىڭ زالىدا شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ مۇخپىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنى ۋە سەنئەت پائالىيىتى ئۆتكۈزۈلدى. يىغىندا دۇنيا جامائەتكە شەرقىي تۈركىستاننىڭ بۈگۈنكى سىياسىي ئەھۋالى تونۇشتۇرۇلدى. تىبەت ۋەكىللەر ئۆمىگىمۇ تاشقى ئىشلار مىنىستىرىنىڭ باشچىلىغىدا يىغىنىمىزغا قاتنىشىپ سۆز قىلدى ھەمدە ئالتە مىليون تىبەت خەلقىنىڭ شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ ئارقىسىدا دائىم تەييار ئىكەنلىگىنى بىلدۈردى. يىغىندىن كېيىن كونسېرت نومۇرلىرى كۆرسىتىلدى.

ئون بىرىنچى كۈنى ئىستانبۇلدىكى ئوچۇق رادىئودا دۇنياغا خىتاي ھۆكۈمرانلىرىنىڭ ئاتوم يادرو سىنىقىغا قارشى نارازىلىق نۇتۇقى سۆزلەندى.

ئون ئىككىنچى كۈنى ب د ت خەبتات رايونى مەركىزى باغچىسىدا دۇنيا ئەللىرى ۋەكىللىرى قاتناشقان ھالدا خىتاي كوممۇنىست فاشىزىمىغا قارشى شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ شىكايەت يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى. ئوتتۇزدەك شەرقىي تۈركىستانلىق، تىبەتلىك ۋە چەتئەللىك ئۈچىسىغا شۇئارلار يېزىلغان ئاق كىيىم كىيىپ، خەلق ئالدىدا مۇخپىرلارنىڭ دىققىتىنى جەلپ قىلدى. دەل شۇ پەيتتە، شەرقىي تۈركىستانلىق ئاياللار، باللار توپلۇشۇپ خىتاي كونسۇلخانىسى ئالدىغا بېرىپ، ئۇلارنى لەنەتلىدى ۋە نارازىلىق باياناتى تاپشۇردى. خىتايلار تۇرۇپ بىنا سىرتىغا چىقالمىدى.

ئون ئۈچىنچى كۈنى ب د ت خەبتات قارمىقىدىكى "ئاتومغا دىققەت" گۇرۇپپىسى ئىككى نەپەر شەرقىي تۈركىستانلىقمۇ قات- ناشقان خەلقارالىق ئاممىۋى سوت مەھكىمىسى قۇرۇپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنى سىمۋوللۇق سوت قىلدى.

پۈتۈن خەبتات قۇرۇلتىيى داۋامىدا تۈركىيەدىكى گېزىت، ژورنال، رادىئو، تېلېۋىزىيەلەر يۈزلەرچە قېتىملاپ، چەتئەل مەتبۇئاتلىرى ھېساپسىز قېتىم بۇ ھەقتە خەۋەر بېرىپ تۇردى.

قىسقا خەبەرلەر

بۇ يىل بەشىنچى ئاينىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى قەشقەر قۇراللىق ساقچى قىسمىلىرىدىن قىرىقتىن ئارتۇق كىشى تۆرت تىك ئۈچار ئايروپىلان، بەش ئاپتوموبىل، ئوتتۇز تۆگە بىلەن تەكلىماكان چۆللىگىگە كىرىپ قۇراللىق ئۇرۇش قىلىپ يوشۇرۇنغان ئۇيغۇر ياشلارنى تۇتماقچى بولغان. بىر نەچچە كۈندىن كېيىن بەش نەپەر ئۆلۈكنى كۆتۈرۈپ ئاران قېچىپ چىققان.

بۇ يىل ئون ئىككىنچى مارت كۈنى شەرقىي تۈركىستاننىڭ قورچاق رەئىسى ئابدۇلئەھەت ئابدۇرىشىت بىلەن ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش ئارمىيىسى باش قوماندانى جاڭ ئون نەچچە كىشى بىلەن ئۈچىنچى دىۋىزىيە ئالتىنچى پولكىغا زىيارەتكە كەلگەندە ئۇلار ئۆتىدىغان چوڭ ئۆستەڭ كۆۋرۈگىنىڭ ئاستىغا ئورۇنلاشتۇرۇلغان مۇددەتلىك بومبا يېرىم سائەت ئىلگىرى پارتلاپ باشقا بىر خىتاي ئۆلگەن. ساق قالغان ئەمەلدارلار دەرھال قېچىپ كەتكەن.

بۇ يىل تۆرتىنچى ئاينىڭ ئۈچىنچى كۈنى خوتەن ۋىلايىتىنىڭ كېرىيە ناھىيىلىك ھۆكۈمەت پىلانلىق تۇغۇت پونكىتى نامەلۇم كىشىلەر تەرىپىدىن ئوت قويۇپ كۆيدۈرۈۋېتىلگەن.

بۇ يىل بىرىنچى ماي كۈنى ئاقسۇ ۋىلايىتىنىڭ ئاۋات ناھىيىسىنىڭ بازار ئىچىدىكى تاملارغا ھۆكۈمەتكە قارشى كۈچلەر تەرىپىدىن «خىتايلار شەرقىي تۈركىستاندىن چىقىپ كەتسۇن»، «يوقالسۇن كوممۇنىست دىكتاتورىسى»، «ياشىسۇن چېچەنىستان ئىنقىلاۋى» دېگەنگە ئوخشاش شۇئارلار چاپلانغان. كېچىدە ئۇلارنى كۆرۈپ قېلىپ تۇتماقچى بولۇپ كەلگەن ئىككى ساقچى ئۆلگىچە تاياق يەپ ھوشسىزلىنىپ يېتىپ قالغان. ھۆكۈمەت شۇئار چاپلىغانلارنى ئىزدەپ قاتتىق سۈرۈشتە قىلماقتا.

شەرقىي تۈركىستاندا يەنە دەھشەتلىك تۇتقۇن باشلاندى

96 ١- يىلى 4 - ئاينىڭ 17 - كۈندىن باشلاپ يۈز كۈنلۈك تازىلاش ھەرىكى-تى باشلىغان. خىتاي دىكتاتۇرا ئورگانلىرى چىن بۆلگىلىرىدە ئەتكەسچى، ھىروئىنچى، شەھە-ۋانىي يەرئاستى كىلوپلارنى تۇتقۇن قىلغان بولسىمۇ، شەرقىي تۈركىستاندا ئۈزۈندىن پىلانلىغان مىللىي بۆلگۈنچى، پانتۈركىست، پانئىسلامىست نامى ئاستىدىكى سىياسىي كۆزقاراشتىكىلەرنى قولغا ئېلىشقا باشلىدى. دەسلەپكى مەلۇماتلارغا ئاساسلانغاندا، شەرقىي تۈركىستان خەلق پارتىيىسى ۋە ئىسلام پارتىيىسىنىڭ ئاشكارىلانغان ئىككى مىڭغا يېقىن ئەزاسى قولغا ئېلىنغان بەشىنچى ئاينىڭ ئاخىرىغا قەدەر ئون بەش مىڭغا يېقىن شەرقىي تۈركىستانلىقنىڭ تۇتۇلغان-لىقى، رايون ۋە ۋاقىت خاراكتېرلىق ھەربىي ھالەتلەرنىڭ ھازىرغىچە داۋام قىلىۋاتقانلىقى، قەشقەر، ئاقسۇ، ئۈرۈمچى تاشيوللىرى قاتتىق تەقىپ قىلىنىۋاتقانلىقى ۋە مەسچىتلەرنىڭ ئالدىدا مەخپىي ساقچىلارنىڭ نازارەت قىلىۋاتقانلىقى خەۋەر قىلىندى. خىتاي ساقچىلىرى پەقەت قاراقاش ناھىيىسىدىلا يۈز ئون تۆرت كىشىنى تۇتقانلىقىنى ئاشكارىلىدى.

ئۈرۈمچىگە تۇتۇلغان بالىسىنى ئىزلەپ كەلگەن بىر كىشى: «ئوغلۇمنى كېچىدە ئىككى ماشىنا ۋە ئۈچ موتوسىكلىتتا يىگىرمىدەك خىتاي ساقچىسى كېلىپ تۇتۇپ كەتتى، سورىغانلارغا ئوغلۇم سودىگەرچىلىككە كەتتى- دەيسەن دېدى» دەپ ئەھۋال ئىنكاس قىلدى.

تۇتۇلغانلارنىڭ ھېچبىرىگە قانۇنىي رەسمىيەت بېجىرىلمىگەن ۋە تۇتۇش بۇيرۇغى تەغزى تاپشۇرۇلمىغان.

خىتاي بىلەن روسىيە ئىمزالىغان 13 ماددىلىق شەرتنامە

(پېكىن تېلېگراممىسى - سىنگاپور بىرلەشمە ساباھ گېزىتى خەۋىرى)

خىتاي تاشقى ئىشلار مىنىستىرى چەن چىچەن بىلەن روسىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرى فولماكوپ، ئۆز دۆلەتلىرىگە ۋاكالىتەن تۆۋەندىكى ئون ئۈچ ماددىلىق شەرتنامىنى ئىمزالىدى:

خىتاي- روسىيە ھۆكۈمەتلىرى مەخپىي تېلېفون ئىسسىق لىنىيىسى ئورنۇتۇش.

خىتاي- روسىيە ھۆكۈمەتلىرى بىلىم پاتېنت ھوقۇقىنى قوغداش، ھەمكارلىشىش.

خىتاي- روسىيە ھۆكۈمەتلىرى كائىنات بوشلۇقىدا تىنچلىق ئۈچۈن ھەمكارلىشىش.

خىتاي- روسىيە ھۆكۈمەتلىرى يادرو ئېنېرگىيىسىدە تىنچلىق ئۈچۈن ھەمكارلىشىش.

خىتاي- روسىيە ھۆكۈمەتلىرى ئېنېرگىيە مەنبەلىرىنى ئېچىشتا ھەمكارلىشىش.

خىتاي- روسىيە ھۆكۈمەتلىرى چەتئەل پىرىۋوتى مەنبەسىدە بىرلىكتە ھەمكارلىشىش.

خىتاي- روسىيە ھۆكۈمەتلىرى شەڭكەي كۆلى تەبىئى قوغداش رايونىدا ھەمكارلىشىش.

خىتاي- روسىيە ھۆكۈمەتلىرى يولسىزلىق رىقابەتتى ۋە مونوپولىيەگە قارشى ھەرىكەتلەردە ھەمكارلىق ئالماشتۇرۇش.

خىتاي- روسىيە ھۆكۈمەتلىرى بۇ يىللىق ئىقتىسادىي سودىدا ھەمكارلىشىش.

خىتاي- روسىيە ھۆكۈمەتلىرى ئىمپورت - ئېكسپورت تاۋارلىرىنىڭ سۈپەت ئۆلچەم-لىرى ھەققىدە ھەمكارلىشىش.

خىتاي- روسىيە ھۆكۈمەتلىرى زەھەرلىك بۇيۇم ۋە دورىلارنى قانۇنسىز يۆتكەش ھەمدە قالايمىقان ئىشلىتىشنى توختۇتۇش ھەققىدە ھەمكارلىشىش.

خىتاي- روسىيە ھۆكۈمەتلىرى تەنتەربىيە، ساياھەت كومىتېتلىرىدا ھەمكالىشىش.

خىتاي- روسىيە ھۆكۈمەتلىرى يادرو قۇراللىرى بىخەتەرلىك ساھەسىدە ھەمكارلىشىش.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

قاتىل ۋە جەسەت

1996 - يىلى 5 - ئاينىڭ 11 - كۈنى ئۈرۈمچىنىڭ جەنۇبى ئازاتلىق يولىدىكى دۆڭكۆۋرۈك ئەتراپىدا كۆرە گۈلگەن بىر مىنىبۇس شوفىرى يەتتە ياشلىق بىر ئۇيغۇر بالىسىنى ماشىنىسىدا ئەسسۋەتكەن ۋە ئارقىدىنلا يەنە بىر قېتىم دەسسەپ تاچماقچى بولغاندا كىشىلەر تەرىپىدىن تۇتۇۋېلىنغان. نەق مەيدانغا كەلگەن خىتاي ساقچىلىرى ھېچ ئىشنى سۈرۈشتۈر- مەيلا خىتاي شوفىرنى قۇتۇلدۇرۇپ ئېلىپ قاچماقچى بولغاندا خەلق تەرىپىدىن توسۇۋېلىنغان ساقچىلار جىددى خەۋەر بېرىپ ئەسكەر يۆتكەپ كېلىپ قانۇننى سۈرۈشتە قىلغان بىگۇناھ ئۇيغۇر ياشلىرىدىن نۇرغۇن كىشىنى تۇتۇپ كەتكەن. قاتىل خىتاينى قۇتۇلدۇرۇش يولىدىكى بۇ ھەربى ھالەت تۈنتۈنىدا ئارىسىدە بالىنىڭ جەسىدى كوچىدا ئىگە چاتىسىز قالغان.

ھېيتگاھ مەسچىتىنىڭ ئىمامى پىچاقلاندى

1996 - يىلى 5 - ئاينىڭ 12 - كۈنى يەكشەنبە سەھەردە ئوغلى بىلەن بىللە بامدات نامىزىغا كېتىۋاتقان ھېيتگاھ مەسچىتىنىڭ ئىمامى ھارۇنخان ھاجى نامەلۇم كىشىلەر تەرىپىدىن پىچاقلىنىپ كوچىغا تاشلاپ قويۇلدى. ئوغلىمۇ ئېغىر يارىلاندى. ھۆكۈمەتنىڭ جىددى ئىشتىۋارى بىلەن تەشەببۇسكارلىقى بىر دوختۇرخانىدا ئۆلۈمدىن قۇتقۇزۇۋېلىنغان ھارۇنخان ئىلگىرىمۇ يوشۇرۇن كىشىلەر تەرىپىدىن كۆپ قېتىم ئۆلۈم تەھدىتىگە ئۇچرىغان بولۇپ، چەت-ئەللەرنىڭ ئاتالمىش دىنى تەشكىلاتلىرىدا ئۇھىم ۋەزىپىلەرنى ئۆتىگەن ۋە خەلق تەرىپىدىن دىن ۋە مىللى مەنپەئەتلەرنى ساتقىنى سۆيۈملۈك ئەيىپلەنمەكتە. ئۇنىڭ ئوغلى قۇتقۇزۇلماي ئۆلدى.

قىمار قاسساپ

بۇ يىل 5 - ئاينىڭ 8 - كۈنى تەشقۇرغان شەھەر كىرە مىباغ بازىرىدا قاسساپچىلىق قىلىدىغان بىر كىشى ھۆكۈمەت بازار باشقۇرۇش ئەمەلدارلىرىنىڭ ھەركۈنى پارىخورلۇق بىلەن بۇزەك قىلىشىغا چىداپ تۇرالماي، بىر پۈت قوي گۆشىنى گەپ قىلمايلا كۆتۈرۈپ ماڭغان ھەمدە يالۋۇرسا ھاقارەت قىلغان بازار باشقۇرۇش خادىمى ئەركىننى كانارائالدىدىلا پىچاق بىلەن بوغۇزلاپ ئۆلتۈرۈۋەتتى. ھۆكۈمەت زوراۋانلىقلىرىغا قانلىق قىساس ئارقىلىق قارشى چىققان قاس- ساپ خىتاي قانۇن ئورگانلىرى ئالدىدا ھۆكۈمەت خادىملىرىنىڭ زورلۇق-زومبۇلۇقلىرىنى پاش قىلىپ كەسپداشلىرىنىڭ ھىمايىسىگە ئېرىشتى.

ئۈرۈمچى كوچىسىدىكى قۇراللىق توقۇنۇش

1996 - يىلى 5 - ئاينىڭ 5 - كۈنى ئۈرۈمچىنىڭ جەنۇبى ئازاتلىق يولى شەھەرلىك يېمەكلىك شىركىتىنىڭ ئۇدۇلىدىكى كوچا ئىچىدە بىر مەيدان قۇراللىق توقۇنۇش چىقتى. خىتاي ھۆكۈمەت ئەسكەرلىرى كىچىدە مەھەللىدىكى بىر ئۆيىنى قورشىۋېلىپ، نامى ئاشكارىلانمىغان يوشۇرۇن تەشكىلات ئەزالىرىنى تۇتماقچى بولغاندا توپلانغان ئۇيغۇر ياشلى- رى قۇراللىق قارشىلىق كۆرسىتىپ ئىككى خىتاي ئەسكىرىنى ئېتىپ ئۆلتەردى. بىرنەچچە سائەت داۋام قىلغان شىددەتلىك ئېتىشىشتا ھەر ئىككى تەرەپتە زامانىۋى قوراللارنىڭ ئاۋازى توختىمىدى. ئاخىرىدا قارشىلىق كۆرسەتكۈچى ئىككى ئۇيغۇر يىگىتى شېھىد بولدى. باشقىلىرى ئۇيغۇر ئاياللىرىنىڭ بىلىگىگە خىتاي ساقچىلىرىنىڭ ئوقى تەگدى. يارىدار بولغان قىساسچىلار خىتاي ساقچىلىرىنىڭ قولىغا تىرىك چۈشتى. ئۈرۈمچىنىڭ كېيىن تەشكىلاتنىڭ يوشۇرۇنغان رەھبەرلىرىدىن ھېساپلانغان، ئۈرۈمچى يەنە ئەن كوچىسىدا ئۆلتۈرۈلگەن شۆھرەت قۇرپانلىق ئابدۇ- رېھىم ئىسىملىك يىگىت ئۈرۈمچى خىمىيە زاۋۇدى ئائىلىلىكلەر بىناسىدىكى يوشۇرۇنغان ئۆيى- دىن يۈزدەك خىتاي ئەسكەرىنىڭ قوراللىق قورشاۋى ئىچىدە قولغا ئېلىندى. خىتاينىڭ جازا ئورگانلىرى تەشكىلاتنىڭ باشقا ئەزالىرىنى تۇتۇش ئۈچۈن قولغا ئېلىنغانلارنى كېچە-كۈندۈز دەھشەتلىك قىيىن-قىستاق بىلەن سوراق قىلماقتا.

قىساسچىلار تەسادىپ قولغا چۈشۈپ قالدى

بۇيىل بەشىنچى ئاينىڭ بېشىدا ئۈرۈمچى ئىنتېپاق تىياتىرىنىڭ ئارقىسىدىكى دۆلەت مۇداپىئە سانائىتى مېھمانخانىسىنىڭ ياتىقىدا ئېتىپ جايلاردىن كېلىدىغان سەپداشلىرىنى كۈتۈۋاتقان تۆت نەپەر قىساسچى تەشكىلات ئەزالىرى مېھمانخانىدىن ئايرىلىش پەيتىدە ئۈچ سومكىغا قاچىلانغان قورال، ئوق ۋە پارتلاتقۇچ بومبىلار بىلەن بىللە خىتاي ئەسكەرلىرىنىڭ قولىغا چۈشۈپ قالغان. ئاقسۇ رايونىدىن كەلگەن بۇ ياشلار ئۈرۈمچىدە چوڭ كۆلەمدە پارتلىتىش ۋەقەسىگە ھازىرلانغان بولۇپ، قوراللار قاچىلانغان سومكىلارنىڭ ئۈستىنى ياتاقتىكى كىرلىكلەر بىلەن ياپقان. مېھمانخانا كۈتكۈچىلىرى ئۇلارنىڭ كىرلىكلىرىنى ئېلىۋېلىش ئۈچۈن تۈلىنى ئۈزۈتۈپ قوراللارنى كۆرۈپ قالغان ۋە خىتاي ساقچىلىرىغا مەلۇمات بەرگەن. قىساسچى ياشلارنىڭ زامانىۋى قوراللار بىلەن قورقۇنچلۇق پارتلىتىش سۇيىقەستىگە ھازىرلانغانلىقىنى يۇقۇرىغا دوكلات قىلغان خىتاي ساقچىلىرى قورال مەنبەلىرىنى جىددىي سۈرۈشتۈرمەكتە.

ئاقسۇ رايونىدىكى قارشىلىق داۋاملاشماقتا

بۇيىل بەشىنچى ئاينىڭ ئون يەتتىسى شەرقىي تۈركىستاننىڭ كۇچار، توقسۇ، كەلپىن ناھىيىلىرىدىكى ئۈچيۈزدىن ئارتۇق ئۇيغۇر پىدائىي ياشلارنىڭ زامانىۋى قوراللار بىلەن قوراللىنىپ، گۇرۇپپىلارغا بۆلۈنۈپ ئۈچتۇرپاندىكى چېگرا بويىغا قاراپ ھەركەت قىلىۋاتقانلىقىنى سەزگەن خىتاي ھۆكۈمرانلىرى دەرھال ئۇرغۇن ئەسكەر يۆتكەپ قورشاش بۇيرۇقى چۈشۈرگەن. ئۈچتۇرپان بىلەن كەلپىننىڭ ئارىسىدىكى ئاقيار ئېغىزى ئەتراپىدا خىتاي ئەسكەرلىرى بىلەن تۇتۇنۇشتا بىر گۇرۇپپا پىدائىي ياشلار پىلىموت ۋە مىلتىقلار بىلەن ئوق ياغدۇرۇپ، خىتايلارنىڭ يولىنى توسۇپ باشقا گۇرۇپپىلارنىڭ چېكىنىشى ئۈچۈن مۇداپىئە ئۇرۇشى قىلغان.

ئىككى كۈن داۋام قىلغان شىددەتلىك ئېتىشىشتىن كېيىن بىنا ئىچىدە قورشىلىپ قالغان پىدائىلار دۈشمەننىڭ يۈزلەرچە ئەسكىرىنى ئۆلتۈرگەن. خىتاي ئەسكەرلىرى بىناغا قاتارىتىپ زەمبىرەك ئېتىپ ئىككى پىدائىي ياشنى شېھىد قىلغان. بىر نەچچىسى ئېغىر يارىدار بولۇپ خىتايلارنىڭ قولىغا چۈشكەن. ئەسىر چۈشكەن بىر پىدائىي ياش خىتايلارنىڭ سورىقىغا «ئەگەر بىز ئاۋغانىستان، بوسنا، چېچەنلەردەك شارائىتلارغا ئىگە بولساق، بىر ئاي ئىچىدە مەخسىدىمىزگە يېتەتتۇق» — دەپ جاۋاپ بەرگەن.

تارقاقلاشقان باشقا گۇرۇپپىلار بىلەن خىتاي ئەسكەرلىرى ئوتتۇرىسىدىكى قوراللىق ئۇرۇشلار بۈگۈنگىچە داۋام قىلماقتا.

خىتاي - روسىيە قورال سودىسى

سىنگاپۇر بىرلەشمە ساباھ گېزىتىنىڭ ياپونىيە چەنجىڭ خەۋەر ئاگېنتلىقىغا ئاساسلىنىپ بەرگەن خەۋىرى:

يېقىندا ھەمرا بولۇپ خىتاينى زىيارەت قىلغان روسىيە دۆلەت مۇداپىئە مىنىستىرلىكىنىڭ بىر ئەمەلدارى: «خىتاي ۋە روسىيە ئوتتۇرىسىدىكى ھەربىي ھەمكارلىقىمىز، بۇرۇن ئىمزالانغان خىتاينىڭ روسىيەدىن يەتمىش ئىككى دانە "سو - يىگىرمە يەتتە" ماركىلىق بومباردىمانچى ئايروپىلان سېتىۋېلىش (بۇنىڭ يىگىرمە ئىككىسى ئاللىقاچان تاپشۇرۇلغان) كېلىشىمىدىن باشقا، يېقىندىن توختاملاشقان خىتاينىڭ روسىيەدىن سۇئاستى ھەربىي پاراخوتلىرى، راكىتادىن مۇداپىئەلىنىش سىستېمىلىرى ۋە ئەڭ يېڭى تىپتىكى بومباردىمانچى ئايروپىلانلار سېتىۋېلىش قاتارلىق تۈرلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ» — دېدى.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

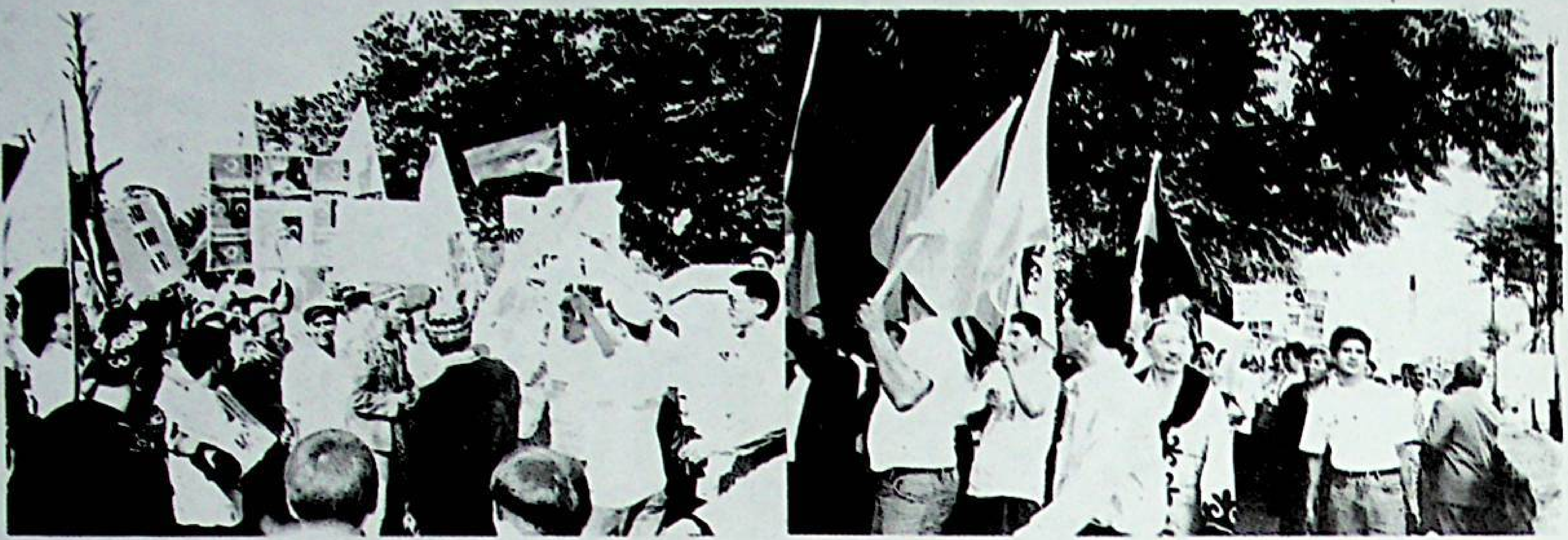

ب د ت رايوندىكى ھەيۋە تلىك نامايىش

ب د ت خابىتات رايونى مەركىزى باغچىسىدا

ختاي كونسولخانىسى ئالدىدا

پوتون ب د ت رايونى شەرقى توركستان داۋاسى ئىلكىدە

شەرقىي تۈركىستانلىقلارنىڭ شىكايەت يىغىنى

ب د ت رايونىدا موخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش

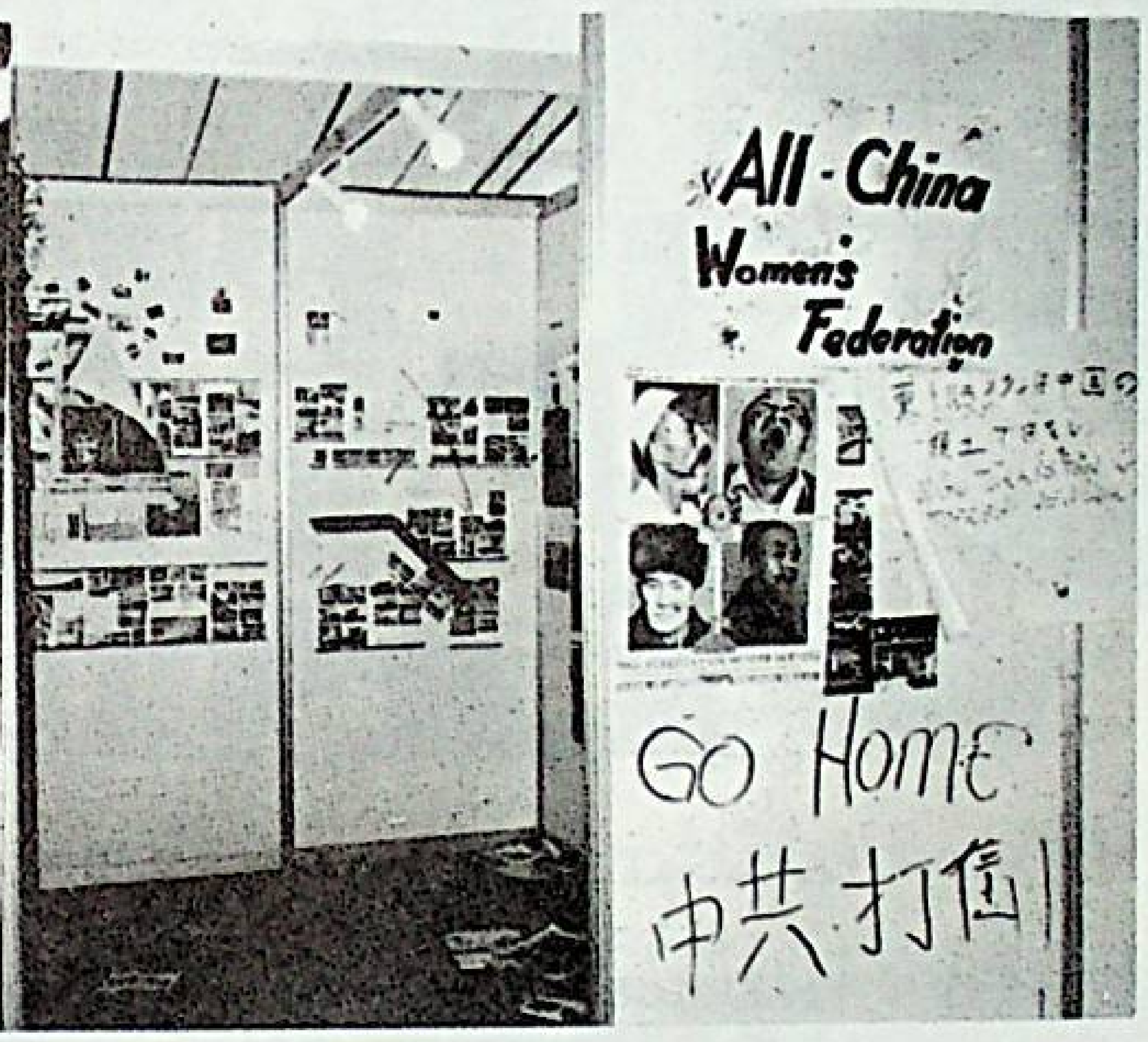

خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ كۆرگەزمە بۆلۈمى:

ب د ت دا شەرقىي تۈركىستان كۆرگەزمىسى

خىتاي ھۆكۈمرانلىرىنىڭ ئاتوم يادرو سىنىقىغا قارشى نارازىلىق

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

Голос Восточного Туркестана

شەرقىي تۈركىستان ئاۋازى

ОРГАН ОБЪЕДИНЕННОГО НАЦИОНАЛЬНОГО РЕВОЛЮЦИОННОГО ФРОНТА ВОСТОЧНОГО ТУРКЕСТАНА N192, 7 марта 1998

«ۋەتەن ئۇچقۇنى» شتابىنىڭ ۋەتەنسىزلىك ئىچىدە ئېزىلىۋاتقان باۋلىق شەرقىي تۈركىستانلىق قېرىنداشلىرىمىزغا جىددىي مۇراجىئىتى.

ئەزىز ۋە مۆھتەرەم ۋەتەنداشلىرىمىز!

يىگىرمىنچى ئەسىرنىڭ 1996-يىلى ئۇلۇغ ۋەتىنىمىز شەرقىي تۈركىستاننىڭ ئىنقىلابىي تارىخىدا مۇقەددەس قوراللىق ئۇچقۇنى ئىنقىلابىنىڭ باشلانغان تۇغۇلۇش يىلى بولۇپ بېرىلدى. خىتاي مۇستەملىكىچىلىرىگە قارشى ئەۋج ئالغان بارلىق ئىنقىلابنىڭ ئەجرىسى بىلەن، لېكىن تامامەن يېڭىچە باشلانغان بۇ ئىنقىلابنىڭ تاكتىكىسى، بولار قەھرىمانلارنىڭ ئىرادىسىدە ھاسىل قىلىنغان». ستراتېگىيىسى «قىسقا ۋاقىت ئىچىدە ھەممە دەرىجىلەرنى بىرلەشتۈرۈپ ئازاتلىق مۇھىتىنى بەرپا قىلىش» دېگەن چوڭ ھەربىي سىياسىي يۆنىلىشتە ئاساسلانغان بولۇپ، 5 ئاي ئىچىدە ۋەتىنىمىزنىڭ 15 ۋىلايەت، 150 رايون، 5000 يېزىغا قانات يايدى. «خىتاينىڭ قولىدىكى قوراللىق ھاكىمىيىتىگە قورال ئىلىش»، «مۇۋاپىق ئەپ بىلەن سوقۇشۇپ خىتاينىڭ ھەربىي ئىستىھكاملىرىنى بۇزۇپ تۈگىتىش» دېگەن بىزنىڭ بۈگۈنكى شۇئارلىرىمىزغا لايىق خەلق ئۆز-ئۆزىنى قۇرۇش ئۇسۇللىرى بىلەن ھازىرنىڭ ئۆزىدە دۈشمەنگە ئىنتىلىشتە كۈچلۈك رەھبەرلىك قىلىنىۋاتىدۇ. مەسىلەن، دۈشمەننىڭ 15 ھەربىي ئىستىھكامىنى بەربات قىلىپ، شىجائەتلىك شەرق بىلەن (خىتاي بىلەن) جەنۇبتىكى تېررورچىلار 47 قېتىم بۇزۇلدى، ئۈرۈمچى، تۇرپان، ئاقسۇ، كۇچا، شىخەنزە، سۈيدۈڭ قاتارلىق ھەممە يەرلەردە خىتاينىڭ ھەربىي مەركىزى ئاپتوبۇسلىرى پارتلىتىلىپ، يۈزلىگەن خىتاي زالىملىرى يوقىتىلدى. ئۈرۈمچىنىڭ ئۆزىدە خىتايغا قارشى 200 قېتىم ئوق ئېتىلىپ، ئۇ جەرياندا ئاتالمىش مۇستەملىكە ئىچكى بۇزغۇنچىلىرى ۋە ھازىرمۇ بۇزۇلماقتا. ئومۇمەن بۇ كەڭ كۆلەملىك خەلق ئۇرۇشلىرىدا 700 دىن ئوشۇق خىتاي چېرىكلىرى، 50 دىن ئوشۇق مىللىي مۇناپىق خائىنلار، 300 گە يېقىن ھەربىي ماشىنىلار يوقىتىلدى، شتابىمىز بۇرۇن ئېلان قىلغانىدەك.

بىزنىڭ بۇ زەربىمىزنى يەنە ئالغان خىتاي ھەربىي قوماندانلىق شتابلىرى جەنۇبتىكى مۇخبىرلىرىمىزگە ھەقىقەتنى ئېيتىشقا مەجبۇر بولۇپ، بىزگە ئۆزىنىڭ بۇرۇن ۋە ئەسكەرلىرى كەلگەن ھەربىي ئۇستۇنلىكى بىلەن زەربە بېرىشنىڭ چارىلىرىنى تاپالماي قالدى. بۇ يەردە شۇ بىردەملىك كەلتۈرۈپ كۆتۈرۈشىمىز زۆرۈركى، خىتاي ئۆزىنىڭ «قاتتىق زەربە بېرىش» ھەرىكىتىدە پەقەت قولىدا قوراللىق يوق ياشلىرىمىزنى جازالىدى.

ۋەتىنىمىزنىڭ ھەقىقەت ئاۋازى «شەرقىي تۈركىستان ئاۋازى» خىتاينىڭ كۆرسىتىشىچە ۋەتىنىمىزدە 92 (ھازىر 100 دىن ئېشىپ كەتتى) تۈرمە-لاگېرلىرى بولۇپ، ئۇلاردا 250 مىڭدىن ئوشۇق (ھازىر 300 مىڭغا يەتتى) مەھبۇسلىرىنىڭ ئازاپلىنىۋاتقانلىقىنى جاھانغا مەلۇم قىلىپ كەلمەكتە. خىتاينىڭ تۈرمىلىرى تارىخىدا شۇ چاغقىچە مەھبۇسلار سانى تولۇقلانمايدۇ، ھەتتا ئاۋازىنى چىقىرالمايدىغان كەلگەن ئىدى.

ئازاتلىق ئۇچقۇنى ئېتىلغان مىللىي ئاۋازلىرى تۈرمىلەردىكى ئەڭ بىچارە ئەسىر بەندىلەرگىچە يېتىپ، ئۇلار خىتاي ۋەھشىلىرى ئەسلا كۆزلىمىگەن جاسارەت بىلەن خىتاي تۈرمىلىرىنى بۇزۇپ چىقتى. ۋەھشىي خىتاي گۇناھسىز ياشلارنى ئۆلۈم ئىلىپ، بىزنىڭ سېپىمىزگە كېلىپ قوشۇلدى ۋە قوشۇلماقتا. ھازىر خىتاي تۈرمە-لاگېرلىرىنى بۇزۇپ چىققان مەھبۇسلارنىڭ سانى 10 مىڭ كىشىدىن ئاشتى.

ھەرقانداق ئازاتلىق ئۇچقۇنى بىرلەشتۈرگەن قوراللىق كۈرەشلەردە قولغا قايتا ئالغان بىر جاھانگىر ئاۋاز بولىدۇ. ئۇ — ئالغا، ئالغا، ئالغا! بىز بۇ جانلىق ھەم ئەقىللىق ئاۋازنى 1944-يىلى سېرىق شاپائەت گومىنداڭغا قارشى مىللىي ئىنقىلابىمىزدا مىللىي قەھرىمانىمىز غېنى باتۇرنىڭ ئاۋازىدىن ئۆزگىچىلىگىمىز بىلەن ئاڭلىغان. مۇشۇ ئاۋاز بۈگۈن خىتاي كوممۇنىستلىرىغا قارشى ۋەتىنىمىزنىڭ 5 مىڭ يېزىسىدا جاراڭلىماقتا ۋە ھازىر بىزنىڭ ۋەتىنىمىزدە 17 مىڭ يېزا بار. بىز ئىشىنىمىزكى، مۇشۇ ئۇلۇغ ئىنقىلاب ئاۋازى ئەنە مۇشۇ يېزىلىرىمىزنىڭ ھەممىسىدە جاراڭلايدۇ.

كەڭ سىلسىلە ئۇيغۇر مەرىپىتى دۈشمەن قارىسىنى كۆرگەن بىرىنچى تۇرغا (مۇنارىغا) ئوت يېقىلغاندا شۇ زامان ئىككىنچى تۇرغا ئوت يېقىلىپ، بىر سائەت ئىچىدە يۈزلىگەن تۇرلاردا ئوت يېقىلىپ، خىتاي سېپىلىدىن چىققان دۈشمەننىڭ قەيەرگە بارغانلىقىنى بىلىپ، ئۇنىڭ شۇم قەدىمىنى ئۈزۈپ كەلگەن. بۇ ئەنئەنە ئىچكى ئىنقىلابىي بىرلىكىمىزگە ئەسىر قىلىپ، ۋەتىنىمىزنىڭ ھەرقانداق بىر يېرىدە باشلانغان كۈرەش كىچىكلا بىر-بىرىگە ئۇلىنىپ، قۇدرەت تېپىپ، غەلىبە قىلىپ كەلگەن. مەسىلەن، 1931-يىلقى قۇمۇل ئىنقىلابى خىتاي ئىستىبدادچىلىقىنىڭ شۇ زامانغا قارشى تۇنجى ئاتقان خوجا نىياز ھاجىمنى بىر يىل ئىچىدە پۈتۈن شەرقىي تۈركىستان خەلقى قوللاپ ئەنجىسىدە ئۇلۇغ قۇمۇل ئىنقىلابى غەلىبىسىگە ئىگە بولغان ئىدى. 1944-يىلى غۇلجىنىڭ نىلقا يېزىسىدا باشلانغان ئوت يالقۇنى 6 ئاي ئىچىدە پۈتۈن شىمالىي شەرقىي تۈركىستان خەلقى قوللاپ، تارىخىمىزدىكى ئالتىنچى مۇستەقىل شەرقىي تۈركىستان ئىنقىلابى جۇمھۇرىيىتى قۇرۇلدى. بىزنىڭ بۈگۈنكى مەقسىتىمىز مۇشۇ تارىخىي ئەنئەنە ئىچىدە ئۇلۇغ ۋەتىنىمىز شەرقىي تۈركىستاندا تاجىرى بىرلىك مۇستەقىل ئۇيغۇر دۆلىتىنى قۇرۇپ، ئۇنى مەڭگۈ ياشنىتىش. بىز بۇ ئۇلۇغ مەقسەتكە چوقۇم يېتىمىز. ئىنشائاللا!

ئەزىز شەرقىي تۈركىستانلىق قېرىنداشلار!

ئەنە ھازىر ۋەتىنىمىزدە داۋام قىلىۋاتقان مۇقەددەس قوراللىق ئىنقىلابىمىزغا ئۇيغۇر ئېلىنى مۇنار سۈپىتىدە سۆزلەۋەرگە كەلسەك، بىز ۋەتىنىمىزنىڭ ئىچىدىكى ۋەتەنداشلىرىمىزغا ئىلگىرى ۋەتىنىمىزنىڭ ئېچىدىكى مۇھاجىر قېرىنداشلىرىمىزغا بىر مۇراجىئىتىمىزنى ھاۋالە قىلىمىز.

بىرىنچى، ۋەتىنىمىز ئىچىدە ئۆتكەن 1995-يىل 1-ئۆكتەبىر ئۆرلىكىتا-باشلانغان ھەربىي ئەسىر زىغىنى قارارىغا مۇۋاپىق ۋەتىنىمىزنىڭ كۆزگە كۆرۈنگەن يەرلىرىگە شەرقىي تۈركىستان تۇغىنى قاداپ، سەللىمىزنىڭ روھىغا مۇستەقىللىق روھىنى بېرىش، پائالىيىتىنى ئاچقان چولپانلىقنى بەلگە بولدى. ۋەتىنىمىز بويىچە 42 يەرگە ئۆرلەك شەرقىي تۈركىستان تۇغى ئېسىلىپ، ئۇ خىتاي مۇستەملىكىچىلىرىگە قارشى قاخشاتقۇچ زەربە بولۇپ تەگدى. ئاللاھقا شۈكرى، مۇشۇ پائالىيەتنى يەنە كۈچەيتىشىمىز كېرەك. ئىككىنچىسى، بىز ئۆتكەن يىلى ئېيتقانىمىزدەك، ھازىر خىتاي تۈرمىلىرىنى بۇزۇپ چىقىپ بىزگە قوشۇلۇۋاتقان كۆپچىلىك مەھبۇسلار ئىنقىلابقا يولىنى تېپىۋاتىدۇ. ئەمما ئەپسۇسكى، بىر قىسىم مەھبۇسلار خىزمەت قىلىدىغان قوغلاشتۇرۇش يولىغا كىرىشنى ئەپسۇس، يەنە خىتاي قولىغا چۈشۈپ كەتتى. بىر قىسىم مەھبۇسلار ئاتا-ئانا يولىغا چۈشۈپ، چەت دۆلەتلەرگە قېچىپ، چېگرا رايونلىرىدا نابۇت بولۇپ كەتمەكتە. بىز بۇ ئىشلارغا ئەۋزەل ئۈستىدە قاتتىق ئېچىنىمىز، ھەم باشقا تۈرلۈك نىمىز. بىز ھەربىر مەھبۇسلارغا مۇراجىئەت قىلىمىزكى، جاسارەت بىلەن تۈرمىلەرنى بۇزۇپ چىققان ھەربىر مەرد مەھبۇس پەقەت ئىنقىلابقا بىزگە كېلىپ قوشۇلسۇن. زادى ئۇلار چەتكە قاچماي، ھەرقانداق قاچقۇنلارغا پەقەت ئانا ۋەتەننىڭ ئۆزى يانا بولىدۇ!

بىز مۇھاجىرەتتىكى ۋەتەنداشلىرىمىزغا ناھايىتى مۇھىم بىر نەرسىلەرنى مەلۇم قىلىپ ئۆتۈشكە مەجبۇرمىز. ئۇ بولسا — خىتاي مەخپىي ئورگانلىرى كۆپتىن بېرى ئوتتۇرا ئاسىيا، تۈركىيە ۋە باشقا دۆلەتلەردىكى شەرقىي تۈركىستانلىقلارغا قارىتا ئۈرۈمچى بىلەن غۇلجىدا مەخسۇس ئىشپىيونلارنى تەييارلاپ چىقىرىشقا ئاجرىتىلغىنى ۋە ئۇلارنى 5 مىليون ئامېرىكا دوللىرى بىلەن تەمىنلىگەنلىكىنى بىز ئوقۇرمەنلەرگە ئىلگىرى ئۈچ قېتىم مەلۇم قىلغانىدۇق. خىتاينىڭ بۇ ئىشلىرى رازۋېدكا بازىسى خارجىي تۈرلۈك گۇرۇپپا بىلەن ئىشلەۋاتىدۇ. ئۇلارنىڭ مەقسىتى ۋە ئىرادىسى؛ مۇھاجىرەتتىكى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىنىڭ ئىچىگە كىرىۋېلىپ بىر-بىرىگە دۈشمەنلەشتۈرۈش، «شەرقىي تۈركىستان مەسىلىسى خىتاينىڭ ئىچكى ئىشى» دېگەن خىتاينىڭ سىياسىتىنى قوللاپ، مىللىي سىياسەت بويىچە شەرقىي تۈركىستان مەسىلىسىگە ئارىلاشماي، بەلكى ئۆز ئىچىدە خىيانەت قىلىپ كېلىۋاتقان دۆلەتلەرنىڭ يىغىنىدا جان ساقلاش، ئاشۇ دۇنيانىڭ «مەسىلىنى تىنچ يول بىلەن ھەل قىلىش» دېگەن ئومۇمىي يۈزلىنىشىگە شەرقىي تۈركىستانغا زىيان، خىتايغا پايدىلىق تەكلىپلىرىنى بېرىپ تۇرۇپ، شەرقىي تۈركىستاندا ئاللىقاچان پىشىپ يېتىشكەن ئازادلىق ھەرىكىتىنى توسۇش. خىتاينىڭ سانىنى ئۈچىنچى چوڭ كۆرسىتىپ، مىللىتىمىزنى خىتايدىن قورقۇتۇش ۋە خىتاي ۋەھشىيلىرىنىڭ ۋەتىنىمىزدە داۋاملاشتۇرۇۋاتقان دەھشەتلىك زۇلۇم زورلۇقلىرىنى ياخشىلارنى كېچىككىلىشتۈرۈپ كۆرسىتىش كەبى خىتايغا يەنە ئەللەردىن ئىبارەت.

بۇنىڭ ئۈچۈن بىز بۈگۈن يەنە ئالاھىدە ئۈچ مەسىلىنى ئېيتىپ ئۆتۈشكە تېگىشلىك. شۇ يىل 3-فېۋرال كۈنى كوپېن بېرى ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ئازادلىقى ئۈچۈن ئۇلۇغ ئامېرىكا دۆلىتىنىڭ ھەقىقەت ئاۋازىنى ئاڭلىتىپ كەلگەن «ئامېرىكا ئاۋازى» رادىيوسى 5-فېۋرال غۇلجا ۋەقەسى دۇنياغا يەنە بىر قېتىم ئاڭلاتتى. ئەپسۇسكى، رادىيو ئاڭلىتىشتا ئامېرىكىغا قېچىپ چىققان باھانە بىلەن ھازىر ۋاشىنگتوندا تۇرۇۋاتقان خىتاينىڭ سابىق ئىشلەپچىقىرىش ئارمىيە جەھىتىدىكى «ئابدۇۋەلى بارات»، سابىق ئىشخانىدىكى بەسىنىق ھاجى روزى بىلەن سۆھبەت ئۆتكۈزۈپ قالدى. بەسىنىق ھاجى شۇنداق دېدى: «مەن ۋەتىنىمىزدە بولۇۋاتقان بىھۇدە قان تۆكۈلۈشلەرگە قارشىمەن. سەۋر قىلىشىمىز كېرەك. چۈنكى ھۆكۈمەت بىرگە ئون بولسا بىز ئۇنى بىزنىڭ ئازادلىقىمىزنى ئىشراپ قىلىشقا مەجبۇر بولىدۇ». ئا. بارات شۇنداق دېدى: «غۇلجىدا بولغان ئىشلار مېنىڭچە ئىچكى ئىش بولۇۋاتقان ئىشلار. بىز مەسىلىنى تىنچ قان تۆكمەي ھەل قىلىشىمىز كېرەك». 1992-يىلى قېچىپ چىققان باھانە بىلەن ئىستانبۇلغا ئورۇنلىشىپ ۋەتىنىنىڭ مۇھىم ئىشىنى قىلىپ كېلىۋاتقان يالى ئەمەس؟! «ئابدۇۋەلى باقى» 1997-يىل 2-ئىيۇل مۇھىم بىر زىيارەتتە ھېچ ئىككىلەنمەي ئالا: «ھازىر شىنجاڭدا 60 مىليون خەنسۇ بار؟!» دەپ ۋەتىنىمىزدىكى خىتايلار سانىنى مىللىتىمىز ئۇيغۇرنىڭ 22 مىليون ئۇيغۇر سانىدىن ئىككى ھەسسە ئاشۇرۇپ كۆرسەتكەن. مەككىدە رابىتىلى ئىسلامنىڭ مۇھىم ئىشنى قىلىپ كېلىۋاتقان ئۇيغۇر ۋەكىلى رەھمەتۇللا تۈركىستانىنىڭ كۆپتىن بېرى ئۇيغۇر جامائەتچىلىكى ئىچىدە ئېيتىپ كېلىۋاتقان ۋەزىيەت سەھنىسى بىرلا: «بىز ئۇيغۇرلارغا قارىغاندا خىتاي شارائىت بولسا ئىشىپ يەردە بالىلىرىمىزنى ئوقۇتۇپ تەربىيىلەشكە باشقا پۇل كېرەك ئەمەس». بۇلاردىن بېرى موشۇ سۆزنى بىشكەكتىكى سابىق ئىتتىپاق رەئىسى ئۆزەر ھەسسەت كەينىچە ئىپادىلەپ ئاشۇرۇپ: «بىز ئۇيغۇرلارغا دۆلەت كېرەك ئەمەس، قاچان ئىشنىڭ بىرلىكى بولسا خىتاي بىلەن مەسىلىمىز ھەل بولىدۇ» دەپ كېلىۋاتىدۇ. مانا، بۇ ئاجايىپ سانائەتلىشىش — خائىنانە مايىل سۆزلەر سۆزلەشنى قىلىشقا سالغىلى مۇمكىنمۇ؟ ئوتتۇرىمىزدىكى ۋەتەنپەرۋەرلەر ئۆتكەن يىل كۈزدە ستانبۇلدا ئوتتۇرىمىزغا بېرىپ تۇرۇپ ۋەتەنپەرۋەرلەرنىڭ خىتاي ئىزىدىن ئايرىلىشقا مەجبۇر بولغان سۇلتان ماخسۇت ئەپەندىنىڭ قاينىدا ئۇرۇق چۈشكەن پويىزدا مەخسۇس ئادەم جىنايەت ئالمۇتىدا يازىلىدى. بۇ جۈرئەتلىك سۆزلەرنىڭ مۇئەللىپلىرى ئەمەلىيەتتە كىملەر ۋە كىملىك قىلىۋاتىدۇ؟ بۇنى مۇلاھىزە قىلىپ ئۇلارنىڭ قىلمىشى ئورنى يوقكى. ئۇلار بۇ سۆزلەرنى ئۆز ئىجابىيلىرى خىتاينىڭ كۆزىگە، ھازىر خىتاينى قوللاۋاتقان ئەجنەبىيلەرنىڭ يۈزىگە قاراپ دەۋاتىدۇ. سۆزىمىز قىسقا قىلساق، بۇ ئاساسلار بۇدۇرۇنقىلارنى ئۈچۈن ئۇلۇغ ئىنقىلابىمىزنىڭ ھەر بىرى سۆيىن بالالار جاۋاب بېرىدۇ!

ئەزىز شەرقىي تۈركىستانلىق قېرىنداشلار!

ئۇلۇغ ۋەتىنىمىزنىڭ مېھرىۋان قۇچىقىدا بولسا قىممەت ئون يىللاردىن بېرى 10 مىڭ مېتىر يەر ئاستىدا ئىشلىگەن شەرقىي تۈركىستاندىن ۋەتەنپەرۋەرلىرى فورونتنى بويىلە يەر يۈزىدىكى دۇنياغا چىقىپ ئۆز پىشانىلىرى بىلەن قۇچاق قىلىپ كۆرۈشتى. بىز ئەمدى ھېچ قاچان يەر ئاستىغا كىرمەيمىز، ئۇلۇغ ئەجدادىمىزنىڭ قويىۋاشى ئاستىدا، قەھرىمان ۋە ئۇۋايا دارخەلقىمىز ئىچىدە ئوچۇق ئازادلىق كۈرەشكە چىقىمىز. بۇ كۈرەشتە ئاخىرقى غەلبىگە ئېرىشمىگىچە توختىمايمىز. مىللىتىمىز ئاۋامى ئۇم بولۇپ بىزنىڭ دۈشمىنىمىز، ئۇرنى ئوتۇنغان مەرت ئوغلانلىرىمىزنىڭ سەپىدە ئىستىمىز. بىزگە ئۇلۇغ ئاللاھ مەدەتكار، ئۇلۇغ ۋەتەن، ئۇلۇغ خەلقىمىز پانا!

تۈرك ئابات، 1998، 15-فېۋرال

مەرھۇم مۇجاھىد ھاشىر ۋاھىدىنىڭ

ۋەسىيەتنامىسىدىن:

«شەرقىي تۈركىستان ئىنقىلابىي مىللىي بىرلىك سېپى تەشكىلاتى بىلەن بولغان كونا دوستلۇق مۇناسىۋەتنى ئېچىش مۇستەھكەملەش كېرەك. ئۇنىڭ يۇسۇپبەك رەھبەرلىكىدىكى يادرو گۇرۇپپىسى تەشكىل بىلەن مەسلىھەتلىشىپ ئىش قىلغان ياخشى. بىرلىكنى كۆز قارىچۇقىدەك ساقلاڭلار.»

ئۇلۇغ ۋەتىنىمىز ئۇيغۇرستاننىڭ ئەبەدىي ھەرىكىسى ھەربىر ئۇيغۇرنىڭ ئۈمىدى بولسۇن.

ئۇلۇغ ۋەتىنىمىز ئۇيغۇرستاننىڭ سىياسىي ھەرىكىتى بىرىنچى قېتىم 1944-يىل 1-نويابىر كۈنى (ئۆتكەن بىر ئەسىرنىڭ 50 يىللىق خاتىرىسى) چۆچەك شەرىنى دۇنيا خەرىتىسى ئىچىدىكى سېرىق بوياقلىق خىتاي ئىمپېرىيەسىدىن يېشىل بوياق بىلەن بولۇپ ئېلىنىپ، ئۇنىڭ پۈتۈن جاھاندىكى دۆلەتلىرىمىزنىڭ ئاي يۇلتۇزلۇق يېشىل تۇغلىرى قادالغان ئىدى. ئەپسۇسكى، ئۇ ھەرىكەتنى تارىخقا ئابلىز مۇئەللىپنىڭ خالىسى ئالىمجان ھاكىمباي خوجا قارشى بولۇپ ئەشەددىي رەقىبى ئىدى. ئۇ ھەرىكەتنى شۇ چاغدىكى تارىخقا ئاي يۇلتۇزلۇق بايراقنى ئەسلەتكەن ئۈمىدىنىڭ باشلىنىشى تارىخچى يۈسۈپبەك مۇخلىسىنىڭ «لاپەس بويىچە ... ئابدۇللا زىيا روزى ئەرەبشاھ (ئۇرۇس ئىشىدە ھازىر تۇرىدۇ، ئالەمشۇمۇل دوستلۇق مەھەللىسى تۇرسۇن) سىزىلغان ئىدى. خەلقنى ئەشەر قىلىشقا ئەنى كېيىن چۆچەك شەھەرلىك خەلق كۇلۇبىنىڭ ئىچىگە چاپلىنىپ، بىر يىل بويى كۆرگەزمە قىلىنىپ، كۆپ كىشىلەرنى خۇرسەن قىلغان ئىدى.

1953-يىلى يۇگوسلاۋىيە كومپارتىيىسىنىڭ باش كاتىپى مەرھۇم تىتو جاناپلىرى دەل موشۇ خىتاي مەسىلىسى بويىچە ستالىن بىلەن يامانلىشىپ قالغانىدا، يۇگوسلاۋىيەنىڭ نەشرىيات فاكتى «بوربا» گېزىتى خۇددى يۇقىرىقى ئۇسۇلدا ۋەتىنىمىز ئۇيغۇرستاننىڭ ئىمپېرىيەسى خىتاي خەرىتىسىدىن بۆلۈپ كۆرسىتىپ، تارىختا ئىككىنچى قېتىم ئاجايىپ بىر دادىل ئىشنى قىلغان ئىدى. بۇنىڭ ئۈچۈن خىتايلار تىتو جانابلىرىنى ئاخىرغىچە يامانلىغان ئىدى.

مانا، قولۇڭلاردىكى ۋەتىنىمىزنىڭ بۇ ئەبەدىي خەرىتىسى يۇقىرىقى ئىككى تارىخى ھەقىقەتنى ئاساس قىلىپ سىزىلغان، ئەرەب يېزىقىدىكى، خىتاينىڭ «جۇڭگونىڭ يەر شەكلى» ناملىق خەرىتىسىدىن قايتا بىلەن كېسىپ ئېلىنىپ، ئۆزىمىزنىڭ ئانا يەر شەكلىگە كەلتۈرۈلدى. بىز ئۈمىد قىلىمىزكى، بۇ گۈزەل خەرىتە ئەمەلگە ئاشقان بۇ ئۈچۈنچى خەرىتە بولۇپ قالسۇن — ئەنە ئۇلۇغ ۋەتىنىمىزنىڭ ئۆزىنى خىتاي باسقۇنچىلىرىنىڭ زۇلۇم چاڭگىلىدىن ئەبەدىي بولۇپ ئايرىلىشىمىز بىلەن ئازادلىققا قېتىم مۇستەقىل ھۆكۈمىتى بىلەن ئەمەلگە ئاشقۇسى بار!

ئالمۇتا خەۋىرى

مەلۇماتى، شۇ يىل 5-فېۋرال كۈنى ئۈرۈمچىدە يىل بويى موشۇ كۈنى قەھرىمان غۇلجا ئەھلىنىڭ خىتاي مۇستەبىت ماشىنىسىغا قارشى قەھرىمانە ئاتلىرىنى ناھايىتى ئۆزگەرتكەن خىتاي جاللاتلىرىنىڭ بويناما يەشىپ ئۇلارنى ئالىملىق تۈرمىدە باستۇرغىنى بىر يىل تولغان كۈن. بۇ ھەرىكەتكە باغلاشقان كۈنى ئالمۇتىدا بىشنى قوپۇپ چەمبەر ئاتلىق بىسىنى ئۇيغۇرلار 5-فېۋرال كۈنى مۇھاجىرلىقتا ئىلتىجا قۇرۇلتىيى ئاتاپ ئۆتكۈزۈپ، بۇ خەيرلىك يىغىنغا ئاتايىن ئادەم بېرىپ، مۇھاجىرەتتىكى ۋەتەنپەرۋەرلەرنىڭ ۋاكالىتەن قۇرۇلتاي ئەھلى تەرىپىدىن، مۇراسىم خاتىرە سىزىق ئېلىپ تاماملاشتى.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ПРАВДА ОБ УЙГУРАХ В ПРОШЛОМ И О ФАЛЬСИФИКАЦИИ СЕГОДНЯ

«Ключ к пониманию истории Мировой Культуры зарыт в Таримской впадине. Когда будет обнаружен этот ключ, тогда раскроется и тайна Мировой Культуры»
Д. Морган

«Уйгуры являются одним из древнейших и интереснейших народов ... Азии»
Л. Гумилев

В дни, когда всюду успешно решаются межнациональные проблемы, происходят демократические преобразования, ликвидированы последние очаги колониализма, только в Китае попрежнему на нет сводятся незыблемые права уйгуров, тибетцев и монголов КНР – самобытных народов Центральной Азии. Вопреки тому, что уйгуры являются аборигенами Таримской впадины, Притяньшанья, Хэси, Ордоса и Орхона, вопреки тому, что «участвуя в крупнейших исторических событиях Востока и Запада, уйгуры рассеяли свое имя на великом пространстве Евразии, от истоков Амура и Лены до низовья Дуная» (А. Н. Берштам, 1950, с. 73), вопреки тому, что «Ветвь этого тюркского народа... пограничной с Китаем части Восточного Туркестана, уже в V веке до Р. Х. Достигли высокой степени культуры» (В. В. Бартольд, 1943, с. 31) и наконец, вопреки тому, что этносом «уйгур» и его синонимы известны со времени великого предводителя уйгуров Орхона Огуз-Кагана (VII в до н. э.), Птолемея (II в н. э.), Баянгура (VIII в), Вань Янь-дэ (X в), Махмуда Кашгарского (XI в), В. Де Рубрука, Марко Поло, Рашид Ад-дина (XIII в), само название уйгурского народа – уйгуры было забыто, и даже его древняя земля – Уйгурстан (Восточный Туркестан) – превратилась в "Терра Инкогнита". Это было следствием завоевания исторических земель уйгурского народа китайскими претендентами на мировое господство в 1759 г. и превращением народа в колониальных рабов. К тому же, на протяжении вот уже более двух тысяч лет, ведя ожесточенную борьбу с несметными силами китайских агрессоров, уйгуры уже потеряли Ганьсу (от уйгурского Кянгсу – Широкая река), Ордос и другие современные Застенные провинции Китая, теряли свои европеоидные национальные черты, тюркоязычность, особенности своей культуры, обычаи и нравы.

А ведь в настоящее время мировое уйгуроведение располагает внушительным количеством исследований на самых различных языках и введенных в научный оборот первоисточников по различным вопросам истории уйгурского народа. Однако, из-за отсутствия свободы слова на древней земле уйгуров и ликвидации там творений уйгурских историков (Т. Алмас) по сей день нет объективной обобщающей работы по древней, средневековой и новейшей истории уйгурского народа. "Именно это открывает простор для необъективных, ненаучных построений, которые были распространены в китайской историографии и пропагандистской литературе последних десятилетий" (Б. А. Литвинский. Исторические судьбы Восточного Туркестана и Средней Азии (проблемы этнокультурной общности). Восточный Туркестан и Средняя Азия. Издательство "Наука", М., 1984, с. 9).

Правдивое освещение вопросов становления уйгурского народа, его государственных образований и самобытной культуры поможет вскрыть объективность "китаецентризма", даст отпор его сторонникам, фальсифицирующим историю азиатских народов, стремящихся выдвинуть тезис об "извечном приоритете Китая и китайцев по отношению ко всем народам и странам этого континента. Отдавая должное древней культуре Китая... нельзя забывать, что на протяжении всей истории человечества свои собственные культурные ценности создавали соседние с Китаем страны и далекие от него народы, что у них шел самостоятельный, прогрессивный по характеру, исторический процесс". (А. П. Окладников. Изучение истории в сибирском отделении АН СССР "Вопросы истории", №6, М., 1975, с. 39-40)

Впервые и наиболее полно основные проблемы изучения истории и культуры уйгурского народа были сформулированы пять десятилетий назад А. Н. Бернштамом, одним из крупнейших исследователей истории и культуры Средней и Центральной Азии. Ученый ясно показал глубину и объем многосторонних историко-культурных связей, объединяющих уйгуров с народами Средней Азии и Казахстана. Он справедливо полагал, что "в сложной истории Восточного Туркестана отчетливо выступают разносторонние связи с народами Средней Азии..."

"Особенности исторического развития...Восточного Туркестана приводили к все более нарастающим общностям культурно-этнического характера, ярче всего раскрываемым в возникновении и развитии уйгурского народа и его культуры. Уйгурский народ и его культура целиком и полностью были связаны с историческими судьбами народов Средней Азии, предков современных казахов, киргизов, узбеков, туркмен и др. народов." (А. Н. Берннштам. Проблемы истории Восточного Туркестана. – ВД II, 1974, №2, с.71)

Именно, исходя из научно-политической важности разработки уйгуроведческой проблематики, академик П. Н. Федосеев и заявил, что "следует усилить внимание к изучению проблем уйгуроведения, а также социально-экономических, политических проблем и истории Синьцзян-Уйгурского Автономного Района". (П. Н. Федосеев «Материалы объединенной выездной сессии АОН СССР», Ташкент, 1972 г.)

Еще более определенно говорится об этом в резолюции первой республиканской уйгуроведческой конференции:

«Расширить работу по изучению проблем социально-экономического строя и государственности уйгуров Синьцзян-Уйгурского автономного района, этнической истории этногенеза уйгурского народа, истории его взаимоотношений с родственными тюркоязычными народами Средней Азии и Казахстана в древности, средние века и в новое время». (Алма-Ата, «Наука», 1983, с. 265)

Многочисленные оседлые и кочевые племена уйгуров верховьев Хуанхэ (Ганьсу), Ордоса, Орхона и Восточного Туркестана выступали на арену истории задолго до нашей эры и сыграли большую роль в жизни Центральной Азии, Китая и Средней Азии. Еще более заметную роль уйгуры сыграли в том же регионе в продолжение всего первого тысячелетия нашей эры. Немалую роль они сыграли и в первую половину второго тысячелетия нашей эры в годы монгольского завоевания и в эпоху их господства. Уйгуры занимали высокие посты в Золотой Орде, Иране, Китае и в других странах обширного монгольского государства. Уйгурский язык был государственным языком этого многоязычного государства и уйгурская письменность – государственной письменностью его. И если и было хоть сколько-нибудь положительного в реакционном монгольском государстве, то оно связано прежде всего с культурой уйгурского народа, как например, распространение уйгурской письменности и книгопечатания деревянными литерами в монгольскую эпоху.

Изучение прошлого уйгурского народа поможет исследовать процессы становления государственности народов Центральной и Средней Азии.

В данное время вопросы происхождения народов приобрели весьма актуальное значение, как теоретическое, так и практическое. Народы, обретшие свои суверенные Республики, встали на путь подлинного национального самоопределения и получили возможность строить свою экономику, культуру и быт в условиях, свободных от национального угнетения. В силу этого вполне закономерен огромный интерес народов к своему историческому прошлому и прежде всего к своему происхождению. Вопросы о том, кто мы, как и откуда произошли, какова была наша предшествующая история, давно волнует и уйгуров. Удовлетворить эти духовные запросы и потребности уйгуров весьма важная и неотложная задача исторической науки, ибо там, в так называемом Синьцзян-Уйгурском автономном районе для этого не было и нет необходимых условий. Хотя и там исследователи в первых же своих работах под давлением неопровержимых археологических источников вынуждены были считать уйгуров автохтонами Восточного Туркестана.

В 1757 г. Китай уничтожил Джунгарское Ханство, истребил свыше миллиона калмыков – бо́льшую часть его населения и как уже упоминалось в 1759 г. захватил исконно уйгурскую землю – Восточный Туркестан, до сих пор именуемый Синьцзяном, что в переводе означает «Новая завоеванная страна», лишний раз подтверждающая, что она никакого отношения не имеет к собственно Китаю.

Неимоверно тяжела участь многострадального уйгурского народа на своей исторической родине. Господство цинских завоевателей и гоминдановских реакционеров теперь уже «коммунистического Китая» - самые мрачные страницы в его жизни. Казалось бы при такой ситуации, когда один народ на земле своих предков испытывает неслыханный тяжелый гнет чужеземцев,

а другой насмехается над его правом любить свою Родину, быть хозяином своей земли и обращается к другим народам не вмешиваться в «его внутренние дела», то всем объективным жителям планеты – Земли, прежде всего ученым-историкам следовало бы утверждать только правду.

Исторической науке давно известно, что вплоть до завоевания Восточного Туркестана Цинами в 1759 г. в нем проживало практически лишь одно оседлое уйгурское население. С завоеванием Цинами, в нем стали оседать дунгане, сибо, салоны, китайцы, казахи и другие мусульманские и немусульманские народы. Спрашивается, почему же «уйгурский компонент в количественном отношении при формировании современного населения Восточного Туркестана не был самым многочисленным»? Ведь еще в 1956-1957 гг. численность уйгуров составляла 76-77% состава всего населения Восточного Туркестана.

Во избежание кривотолков и алогизма нам всегда следует помнить утверждение первого казахского историка, племянника корифея казахской мудрости – Абая – Шакарима Кудайберды улы. Он еще в 1911 г. в своем труде «Шежире» («Родословная летопись») писал: «Мы (т. е. казахи) – из ветви уйгур». В свое время это же самое утверждал и лучший знаток археологии Средней и Центральной Азии А. Н. Бернштам, что «уйгурский народ и его культура целиком и полностью были тесно связаны с историческими судьбами народов Средней Азии, предков современных казахов, киргизов, узбеков.» Об этом же, по существу говорил еще в прошлом веке друг и соратник Ч. Валиханова – Г. Н. Потанин, что «Как распространители идей, уйгуры в Средней Азии были... то же, что евреи для Передней Азии». Очень важным является утверждение самого Ч. Валиханова – очевидца крайне тяжелого положения коренного населения Восточного Туркестана – уйгуров еще в середине прошлого века: «Народ живет бедно, терпит нужду и трудится вечно. Если бы туркестанцы могли пользоваться плодами своих трудов, то они были бы одним из богатых восточных народов, какими были прежде. У уйгурского народа большая культура, и в пору своего Золотого века еще тысячу лет назад он жил очень богато.»

Многочисленные археологические находки, каменописные и другие источники, исследования многих русских и западных ученых, и даже отдельных китайских ученых дают нам основание считать уйгуров аборигенами Восточного Туркестан. Каждый народ имеет свои качественные особенности, свою специфику, которая принадлежит только ему и которой нет у других народов. Эти особенности являются тем вкладом, который вносит каждый народ в общую сокровищницу мировой культуры, дополняет и обогащает ее. Уйгуры – коренное население Уйгурстана – СУАРа. И все, что в нем есть – и эта земля, ее недры и вся ее древняя культура принадлежит уйгурскому народу.

ПОСЛЕДНИЕ СОБЫТИЯ В УЙГУРСТАНЕ

* Радио Урумчи от 4 февраля. Отряд полиции "Южного района" Урумчи выполнил поставленные перед ним задачи в ходе компании по борьбе с преступностью "Твердый удар". С начала ноября 1997 г. по сегодняшний день им арестовано 60 особо опасных преступников, заведено 175 дел об уголовном преследовании.

Государственный террор Китая. В пригороде Кульджи казнены 11 уйгуров.

17 января из Кульджи начали поступать тревожные сообщения о подготовке одной группы уйгуров к казни. Ожидалось, что подготавливают к растрелу одну из раннее известных групп. Однако трагедия разыгралась в селе Джелил-юзи, расположенном к северу от Кульджи. 20 января на сельской площади публично были казнены 11 уйгуров.

Какое преступление совершили эти люди?

22 июля 1997 г. в Кульдже были растреляны 8 уйгуров. Это событие всколыхнуло уйгурское население Илийского вилайета. 26 июля в село Джелил-юзи прибыл военный транспорт с военной полицией, которые начали аресты сельчан в ходе проводимой компании "против преступности". Были арестованы 15 человек, вина которых в чем бы то ни было была сомнительной для сельчан. Духовный учитель сельской школы - пятидесятилетний Аббас Кари попытался вмешаться. Он сразу же был арестован китайцами и когда его помещали в транспорт ученики духовного класса пытались освободить его. В результате этой стычки, переросшей в войну, были убиты 2 китайских солдата, 4 получили ранения, военный транспорт был сожжен учениками духовного класса. Подоспевшее подкрепление арестовало кроме 15 человек, Аббаса Кари и 26 его учеников. 11 казненных 20 января - это Аббас Кари, Абдуселим Кахар, Турсунмухаммад, Нури, Абдулла и еще 6 молодых уйгуров, имена которых пока неизвесты. Они жили как патриоты, не подчинившись произволу диктатуры, боролись и были арестованы и казнены как герои. Уйгурский народ их никогда не забудет.

* Радио Урумчи от 13 февраля. В Урумчи прошло ежегодное собрание руководящих кадров отдела пропаганды и идеологии компартии СУАР. На обсуждении был поставлен главный вопрос: "Почему уйгурская молодежь, рожденная в коммунистическую эпоху, выступает против китайцев?". По этому вопросу выделились три точки зрения: 1) Молодежь рождается в эпоху коммунизма, однако воспитывается в старой буржуазной семье. 2) Молодежь севера СУАР рождается в регионе, имеющем наследие революции 40-х годов, в регионе много старых учителей. 3) Идеология и пропаганда партийных кадров была не поставлена на должный уровень, в то время как пропаганда "сепаратистов и духовных реакционеров" очень сильна.

В заключении собрания было принято решение в дальнейшем принять во внимание три точки зрения и освобождать от работы не справляющихся со своими обязанностями. Необходимо усилить пропаганду интернационализма среди молодежи и усилить обучение китайскому языку.

** Как сообщают наши источники - **Штаб "Искра Родины"**. В Пекине на высшем партийном уровне приняты решения: Председателя Национального комитета при госсовете Китая Исмаила Эмета освободить от занимаемой должности ввиду того,что за время его работы не были решены многие проблемы в области национальной политики в СУАР.*

Асхат Каримбай - заместитель Председателя СУАР, бывший одним из руководителей Или-казахской автономной области в феврале 1997 г., известный своей ролью в подавлении выступлений уйгурской молодежи в Кульдже, в ближайщее время будет назначен послом Китая в Казахстане.

В г.Каргалик (Хотанский вилайет) в первый день Урозы-айта во время намаза в городской мечети произошел инцидент. Группа уйгурских патриотов не пустила в мечеть троих уйгуров - информаторов китайских органов безопасности. Произошла стычка, в которой эти трое были убиты. Вмешательство военных полицейских усилило конфликт. Было много раненых, произведены аресты, точных данных нет.

В городах Илийского вилайета - Хоргосе и Суйдуне судами вынесены 40 смертных приговоров раннее арестованным лицам уйгурской национальности. Однако власти опасаются приводить приговоры в исполнение, так как эти действия могут дестабилизировать обстановку в регионе.

* Радио Урумчи от 13 февраля. Сохранение безопасности на железной дороге потребовало от властей создать 28 мобильных отрядов, которые будут патрулировать пути на направлениях : Урумчи , Корла , Кумул , Турфан , Карамай.

* Радио Урумчи от 19 февраля. На 250-м километре" южной железной дороги" произошел обрыв рельсов .Патрульный отряд обнаружил поврежденные пути и предотвратил аварию.Движение поездов на этом направлении было остановленно до восстановления путей.

* Радио Урумчи от 21 февраля. В СУАР в 1992-1997 гг. были подготовленны 500 тысяч кадров , которые будут защищать правопорядок. В 1997 году в Кумуле были обезврежены 800 преступников, на 1600 преступников заведены дела о преследовании .

* Радио Урумчи от 23 февраля. В Урумчи и окресностях при проверках на дорогах было обнаружено перемещение транспорта , закомуфлированного под военный транспорт НОАК, в котором находились люди, переодетые в военную форму действующей армии . Двести человек было арестовано.

* Радио Урумчи от 24 февраля. В Урумчи органами правопорядка выявлены лица,занимавшиеся контробандой оружия ,заведено пять дел о контробанде оружия. У арестованных изъято 12 миллионов юаней и 18 видов оружия.

* Радио Урумчи от 27 февраля. В Турфанском вилайете, Пичанском уезде обезврежено 600 преступников. Заведено 76 больших дел и 12 чрезвычайных уголовных дел.

ئەۋلاد كورۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com